

# Drets humans, drets fonamentals

Una visió crítica i esperançadora  
en el seu 70è aniversari

La Coordinadora d'ONG Solidàries agrupa les entitats de les comarques gironines i l'Alt Maresme que treballen temes vinculats a les desigualtats. Busquem la transformació social mitjançant la reflexió, la sensibilització, la denúncia i la reivindicació. Intentem aportar reflexions que ajudin a entendre les causes de la pobresa i afavoreixin una ciutadania més crítica.







# Drets humans, drets fonamentals

Una visió crítica i esperançadora  
en el seu 70è aniversari

Edita i coordina:  
Coordinadora d'ONG  
Solidàries de les comarques  
gironines i l'Alt Maresme

Textos:  
dels autors i les autores

Disseny gràfic i il·lustracions:  
Glam, comunicació i disseny

Col·labora:  
Servei Local de Català de  
Girona. Consorci per a la  
Normalització Lingüística

Copyrights:  
Reconeixement-No Comercial  
4.0 Internacional  
(creative commons)



DL: GI 1768-2018

**Coordinadora  
d'ONG Solidàries**  
Espai de Solidaritat  
c/ Mestre Francesc Civil, 3  
baixos  
17005 Girona  
Tel. 972 21 99 16  
www.solidaries.org

Els diferents articles publicats  
en aquest recull expressen  
l'opinió dels seus autors i  
autores.

# Índex

Pròleg			
<b>Drets humans: compromís polític per una justícia global</b>			
Joan Manuel del Pozo .....	9		
<b>Llibertat, igualtat i fraternitat... però adaptades a les realitats del segle XXI</b>			
David Bondia Garcia.....	12		
<b>Sobre el deure de no discriminar</b>			
Míriam Hatibi .....	14		
<b>Tots tenim dret a viure. A viure lliurement i amb seguretat</b>			
Imma Parada .....	18		
<b>La lluita als escorxadors d'Osona</b>			
Roser Iborra i Plans .....	20		
<b>Prou tractes cruels, inhumans i degradants en el camí dels migrants forçats</b>			
Flora Ridaura Isern.....	24		
<b>Un article essencial, constantment vulnerat</b>			
Carles McCragh .....	26		
<b>Defensar la dignitat</b>			
Carme Herranz .....	28		
<b>El dret a un recurs efectiu: una garantia universalment reconeguda</b>			
Mònica Tarradellas Martínez.....	32		
<b>'Check' al nou</b>			
Sònia Olivella .....	34		
<b>La ciutadania no abaixarà la guàrdia</b>			
Eva Montoro Morate .....	36		
<b>Malgrat els 70 anys de la DUDH, els seus drets i principis mantenen tensions i reptes</b>			
Gonzalo Escobar.....	40		
<b>A la intempèrie</b>			
Enric Ramionet.....	42		
<b>Europa Morta</b>			
Pau Lanao .....	46		
<b>El dret d'asil, un dret universal?</b>			
Anna Serra Gironès .....	50		
<b>El poble sahrauí i la persistència en la defensa de la nacionalitat</b>			
Montserrat Fiol .....	52		
<b>Vindicació d'un matrimoni lliure</b>			
Carme Vinyoles Casas.....	54		
<b>La terra és de tots i totes!</b>			
João Pedro Stedile .....	58		
<b>Novetat històrica en l'evolució de l'espècie humana</b>			
José María Vigil .....	60		
<b>Llibertat per oprimir</b>			
Josep Miquel Arenas Beltran, Valtònyc ....	62		
<b>La criminalització de la protesta, el dret de reunió en perill</b>			
Jesús Gellida.....	64		
<b>Des d'una perspectiva filosòfica</b>			
Mostafà Shaimi .....	68		
<b>Un estat del benestar per a tothom, sense límits ni privilegis</b>			
Lluís Puigdemont .....	70		
<b>El treball és un dret universal</b>			
Adama Boiro.....	72		
<b>Treballes per viure o vius per treballar?</b>			
Anna Güell.....	74		
<b>Els drets es defensen! Pel ple compliment de la Llei de la renda garantida de ciutadania</b>			
Diosdado Toledano González.....	78		
<b>L'educació, un dret fonamental encara no assolit</b>			
Dolors Terradas .....	80		
<b>El dret humà a participar de la vida cultural</b>			
Dante Maschio.....	84		
<b>El dret de tenir drets?</b>			
Carolina Astudillo Beals.....	86		
<b>La responsabilitat i els deures respecte a la comunitat</b>			
Begoña Román Maestre .....	90		
<b>Vergonya!!!</b>			
Salomó Marquès Sureda.....	92		

# Pròleg

## **Drets humans: compromís polític per una justícia global**

### Joan Manuel del Pozo

Filòsof i síndic de la UdG

Avui, amb el segle XXI ja ben entrat, globalitzades les comunicacions, els transports, la producció, el comerç, els estudis, les finances, les migracions, és a dir, gairebé tot, ens preguntem: què esperem a globalitzar de debò la justícia?

L'any 1948, poc temps després d'acabat el gran cataclisme de la Segona Guerra Mundial, va fer-se un intent d'això que ara en diríem globalització de la justícia amb l'aprovació de la Declaració Universal dels Drets Humans. Un consens molt generalitzat considera que, amb totes les limitacions que presentava i encara presenta, va ser un fet de gran valor històric: no solament pel que representava en aquell concret moment —voluntat ferma d'evitar més grans desastres bèl·lics, prou important— sinó també pel que representava com a projecció d'anhels vers un futur més just, a més de pacífic, de tota la humanitat —tant o més important—. Vista des d'avui, setanta anys més tard, després d'acceptar que va néixer amb limitacions importants, hauríem de tenir clar que la seva imperfecció no justificaria en absolut que la menyspreéssim i abandonéssim, ans al contrari, ens hauríem de sentir estimulats a fer-la millor per l'únic camí raonable: a partir d'ella mateixa. Podríem dir que val més pel que pot arribar a ser que

pel que és, però que només arribarà a estadis millors si partim dels ja recorreguts.

El primer límit amb què va néixer era que es tractava d'una proposta de justícia universal merament 'declarativa', és a dir, mancada de la capacitat de plena coacció legítima que reconeixem a la justícia ordinària de cada país; la qual, d'acord amb les lleis i totes les garanties, pot sancionar i esmenar de manera efectiva actuacions o conductes lesives contra persones o grups. La manca d'aquesta essencial capacitat d'obligar al compliment —o de sancionar seriosament l'incompliment— d'aquells drets, els afebleix greument fins a gairebé inutilitzar-los; tot i que poder-los tenir, sota l'empara de l'ONU, com a referents constants i reivindicables arreu els confereix una *auctoritas* valuosa. Però la bondat de l'*auctoritas* —o prestigi moral— és fàcilment arrasada per la maldat de qualsevol *potestas* —o poder efectiu malintencionat—, la qual cosa acaba minvant a la llarga el valor de l'*auctoritas* mateixa. Això explica prou clarament la queixa general per la molt restringida implantació dels drets humans (DH) de manera efectiva a tots els països del món. Amb tot, són molt positives iniciatives com la de Kofi Annan el 2006 de crear el Consell dels Drets Humans —malgrat l'oposició d'alguns països

importants com els EUA— dedicat a vetllar per la seva màxima aplicació possible i denunciar-ne incompliments. I no s'ha de menystenir tampoc el fet que aquella *auctoritas* ha anat aconseguint que moltes constitucions incorporin la Declaració com a inspiradora dels seus drets fonamentals i llibertats públiques, amb un compromís a l'interior dels respectius països de compliment efectiu.

## **La humanitat ha de prendre consciència política forta de la necessitat de no sotmetre's als dictats implacablement individualistes del desordre establert**

El segon gran límit, que es va corregint de manera progressiva a través de diverses fórmules i iniciatives com les convencions internacionals, és la manca de reconeixement de molts drets que avui es consideren tan importants com els de les primeres generacions. Això, és clar, respon al caràcter històric dels DH; per dir només un exemple de limitació temporal,

recordem que l'any 1948 la consciència general de risc de col·lapse del planeta per problemes de canvi climàtic o medi ambient en general era mínima, per no dir nul·la: difícilment, per tant, es podia pensar a incloure un dret al medi ambient saludable i sostenible si pràcticament ningú no veia cap perill d'aquesta mena. És prou coneguda, però bo de recordar-la, la divisió dels drets en generacions: la primera, la dels drets civils i polítics, fills del segle XVIII; la segona, els drets socials, del XIX; la tercera, els drets vinculats a la solidaritat internacional, del XX, i la quarta, els drets planetaris o ecològics, propis del XXI i amb tanta feina per fer.

El tercer límit és el menys visible de tots, però té molta importància si creiem, com ens demana la carta, en la igual dignitat de tots els éssers humans. Des d'aquesta perspectiva, bona part de la humanitat se sent agreujada pel fort occidentalisme de la primera Declaració. El pes de les potències dites occidentals era decisiu i, encara que probablement de manera no intencionada o sense voluntat excloent, la redacció de la carta va quedar marcada per aquell patró cultural, que en aquell moment era clarament hegemònic. Des de sensibilitats africanes i orientals, però, s'ha fet constar un sentiment de baixa identificació amb

el to, amb l'esperit, amb aquells elements intangibles però molt importants que caracteritzen les aspiracions humanes; i és evident que els drets, abans de ser-ho, són aspiracions humanes.

Aquests tres límits principals permetrien un pronòstic pessimista: no arribarem mai o serà extremament difícil arribar a gaudir d'uns DH amb validesa plenament i universalment acceptada per les raons esmentades; seria, però, molt millor un pronòstic optimista basat no solament en la bona voluntat sinó en tres factors: primer, perquè un sistema de justícia mundial que ja es va forjant amb tribunals internacionals de DH —i, en paral·lel però independent, un govern mundial— tingués la capacitat de jutjar i sancionar seriosament els incompliments i promoure eficaçment els dèficits d'algun dret en qualsevol país; segon, perquè no s'aturés el reconeixement de nous drets, fills de les noves aspiracions i necessitats de la humanitat, especialment de les seves àrees més deficitàries en benestar humà i social i en democràcia efectiva, i tercer, perquè noves redaccions de la carta, a més de la incorporació de nous drets, fossin amara des realment per la visió, la sensibilitat i l'esperit d'un veritable pacte intercultural, amb totes les sensibilitats planetàries pre-

sents. Pensem, per exemple, com els occidentals podríem veure'ns beneficiats per l'exigència africana d'un respecte efectiu a la vellesa o l'exigència oriental de compassió per tots els éssers vius del planeta.

Totes tres condicions per al pronòstic optimista són possibles, però cal prendre consciència que només amb una mena de condició fonamental prèvia: la humanitat ha de prendre consciència política forta de la necessitat de no sotmetre's als dictats implacablement individualistes del desordre establert —el desordre de les desigualtats creixents, dels populismes rampants, de la postveritat trumpista i similars, etc.—, i prendre consciència política forta vol dir prendre compromís de fer política de debò, seriosament, desactivant postveritats, denunciant populismes i frenant la deriva desigualtaria de les nostres societats. Els drets humans són molt més que política, però només per la via política van poden arribar a néixer fa setanta anys, consolidar-se modestament fins ara i estendre's a partir d'ara. Extensió que, esperem, pugui aviat entendre's com la veritable globalització de la justícia que ens plantejàvem a l'inici.

# Llibertat, igualtat i fraternitat... però adaptades a les realitats del segle XXI

David Bondia Garcia

President de l'Institut de  
Drets Humans de Catalunya

Llibertat, igualtat i fraternitat són els valors que varen inspirar la Revolució Francesa i es va pretendre també que guinessin el programa d'acció de la societat internacional en matèria de drets humans després de la Segona Guerra Mundial. Aquests conceptes, recollits a l'article 1 de la Declaració Universal dels Drets Humans, havien de ser les aspiracions per aconseguir que tothom gaudís del dret a una vida digna de ser viscuda.

Són valors que remetent els uns als altres, s'entrecruen i es reclamen mútuament: no hi ha llibertat sense igualtat; la llibertat i la igualtat són ingredients de la dignitat i aquesta dignitat s'ha d'aconseguir i respectar de forma individual i col·lectiva des de la fraternitat.

Nocions que, per deixar de ser només aspiracions i ser també realitats, han d'interpretar-se des d'una triple dimensió: axiològica (són els valors que han de guiar i legitimar els comportaments individuals i col·lectius), sociològica (han de servir per erradicar les barreres físiques, polítiques, socials i mentals que impedeixen el gaudi de molts drets humans) i jurídica (calen drets i deures i no només privilegis arbitraris per aconseguir que les propostes de la Declaració Universal dels Drets Humans

només siguin una "bella promesa incomplerta" per a moltes persones).

Aquestes nocions foren solemnement proclamades el 1948, però el seu contingut no pot mantenir-se estàtic i s'ha d'adaptar als temps que ens ha tocat viure, buscant noves interpretacions que permetin fer efectiu el principi del respecte de la dignitat humana.

Així, avui en dia cal reivindicar que la llibertat constitueix el valor més preuat i més consagrat a les nostres societats, però l'exercici d'aquesta llibertat es troba contextualitzat per la vida en societat i les responsabilitats, drets i deures que li són inherents. Llibertat que no és absoluta però que no pot cedir tan sistemàticament com ho està fent davant d'un concepte, manipulable i manipulat, com és la seguretat.

Per altra banda, el valor de la igualtat és una condició de la llibertat, però aquesta igualtat no ens pot conduir a un igualitarisme sense matisos que consagri una igualtat formal i no real. Avui, hem de reivindicar, entre d'altres, una igualtat d'oportunitats, una igualtat de capacitats i una igualtat distributiva que ens permeti gaudir i exercir sense obstacles els nostres drets. També cal ser conscients que tenim

el dret a ser iguals quan la nostra diferència ens inferioritza, i tenim el dret a ser diferents quan la nostra igualtat ens descharacteritza. Per tant, hem d'advocar per una igualtat que reconegui les diferències i una diferència que no produeixi, alimenti o reproduïxi les desigualtats.

I, finalment, si bé la igualtat entre tots els éssers humans va ser la base del valor de la fraternitat proclamada pels revolucionaris francesos, avui en dia seria preferible parlar de solidaritat, un valor que

es consolida a mesura que augmenta i es potencia la sensibilitat social entre les persones. Aquesta solidaritat ens hauria de permetre abandonar les referències a la tolerància per començar a invocar i creure en la convivència. La tolerància ens deixa indiferents davant les diferents formes de vida, no ens demana que les integrem en el nostre món ni que les acceptem. Allò valuós i necessari en aquests moments no és només tolerar l'altre, sinó reconèixer-lo com un igual, aprendre a conviure amb tot el món.

## La llibertat i la igualtat són ingredients de la dignitat i aquesta dignitat s'ha d'aconseguir i respectar de forma individual i col·lectiva des de la fraternitat

### Article 1

Tots els éssers humans neixen  
lliures i iguals en dignitat i en  
drets. Són dotats de raó i de

consciència, i han de comportar-se  
fraternament els uns amb els altres.



# Sobre el deure de no discriminar

Míriam Hatibi

Consultora de comunicació i activista

L'article 1 de la Declaració Universal dels Drets Humans diu allò que tant repetim, que tots naixem iguals. L'article 2 ja ens ha de recordar que és veritat que tots naixem iguals, i ens emfatitza que no es pot discriminar per raça ni per color, ni per sexe, ni per idioma, ni per moltes característiques que s'afegeixen a la llista.

Al cap i a la fi ja sabem com som. Ens hem acostumat a repetir això que tots som iguals però a l'hora de la veritat sabem que no és així, i ens hem de recordar que no s'hi val, que no es pot discriminar a ningú per cap raó. Que l'article 2 ja parli de la no discriminació no és cap bona notícia. Al contrari. Abans que el dret a la vida, el dret a la mobilitat o el dret a l'educació, ens recordem a nosaltres mateixos el dret a la no discriminació.

L'article és allà, com una garantia eterna que ens assegura que la humanitat intentarà fer un esforç per anar més enllà i no discriminar cap grup.

És curiós que quan pensem en la discriminació tots sabem de quin grup o grups parlem. Agafem, per exemple, la discriminació per sexe. Diem que tothom té dret a no ser discriminat per sexe però, mentre ho diem, la majoria estem pensant que les

dones no haurien de ser discriminades per gènere. En un món en què la meitat de la població són homes i l'altra meitat són dones, no hi ha un grup minoritari sinó un grup minoritzat i històricament invisibilitzat en molts aspectes.

Això no passa només amb el sexe, passa amb molts altres factors que defineixen aquells grups que diem que són minoria. És en aquest moment que ens adonem que no tots els grups que es discriminen són minoria. En aquest moment el món ens queda dividit en dos. Avui dia ens trobem, doncs, amb aquests grups vulnerables, a vegades minoria a vegades minoritzats, entre els quals trobem les dones, les persones migrades, les persones amb ingressos econòmics baixos o fins i tot aquelles que acumulen més d'un factor de discriminació. D'altra banda, ens trobem amb el grup que serà el que estigui exercint la discriminació, o que podria exercir-la. Seria el grup contrari i al qual podríem etiquetar de privilegiat.

Ara que tenim els dos grups fets, podem anar una mica més enllà. És molt probable que hi hagi persones que no són del grup discriminable però que no necessàriament estaran còmodes amb el grup que discrimina. És aquest el tipus de persona que ha

de fer un pas endavant per garantir el dret a no ser discriminat de les persones que formen part del grup minoritzat.

## No tots els grups que es discriminen són minoria

Tots som responsables de procurar que la situació millori per a aquelles persones que haurien de tenir els mateixos drets però que no els estan veient garantits. Això ho podem trobar en situacions del dia a dia.

No obstant, jo sóc aquí, Míriam Hatibi, dona, musulmana, filla d'immigrants, escrivint sobre el dret a no ser discriminat, sense ser jo la que ocupa els espais que perpetuen la discriminació. En molts dels aspectes que recull aquest article, no em puc considerar una persona privilegiada, tot i que no negaré mai que ho soc en molts altres.

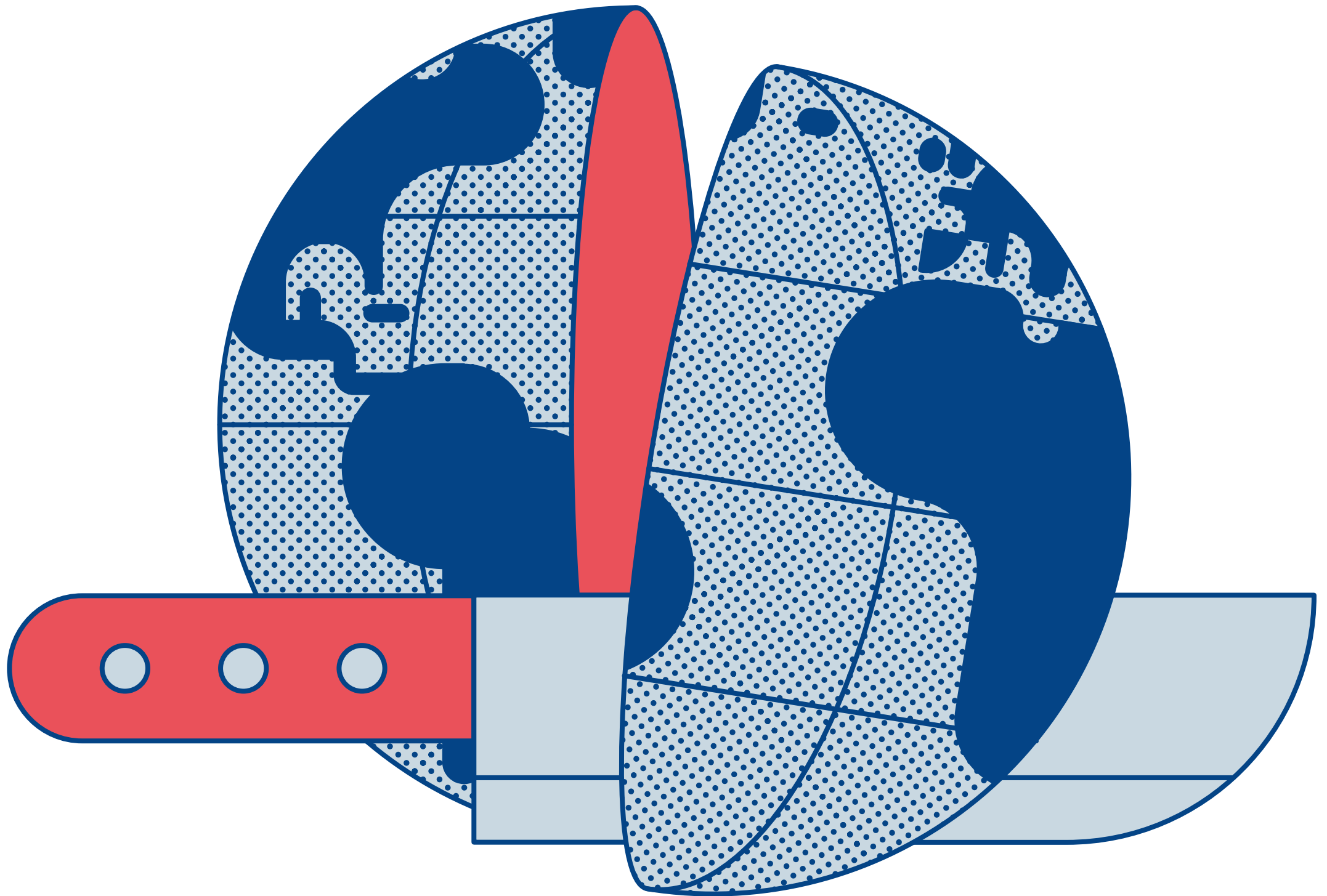
### Article 2

Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen

nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o

del territori al qual pertanyi una persona, tant si és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.



# Tots tenim dret a viure. A viure lliurement i amb seguretat

Imma Parada

Imma Parada, empordanesa vinculada a l'activisme des de l'àmbit de la defensa dels drets humans i del territori.

Nascuda el 1970 a Vilanant, exerceix de lladonenca, poble on resideix

Quan, aquesta nit, la lluna torni a recórrer la diagonal de la finestreta i desaparegui per l'angle dret, tornaré a sentir que m'abandona. Llavors tancaré els ulls per buscar les olors del capvespre: la humitat de l'herba, la dolçor dels til·lers, l'amargor del saüc. És curiós com s'afina l'olfacte i distingim olors que mai sentim mentre la vista els emmascara.

**Confiàvem en la reacció de la comunitat internacional. Però si no s'havia implicat amb els refugiats que esperen davant les portes tancades d'un futur somiat, què en podíem esperar, nosaltres?**

Miro el tros de cel que es retalla entre les reixes i penso en totes aquelles persones que, com jo, tenen aquest quadre com a única visió del món exterior.

Sento el ric-ric de les cigales durant els tòrrids dies d'estiu. El so metàl·lic i repetitiu del xot em fa companyia com si m'assegués una mena de continuïtat. Els ratolins recorren la canal del teulat i hi llisquen fins a arribar al pati.

De nits, són les òlibes qui els substitueixen en les corredisses. Em recorden les vacances estivals a casa dels avis. Els sons i les olors em són tan familiars que s'han convertit en una rutina i em donen seguretat. Els necessito per seguir endavant. Que el teu benestar depengui de l'humor del funcionari et posa el llistó de l'amor propi ben avall. Cada dia aprenc els meus límits de paciència, de perseverança... Fins quan?

Va ser un error de càlcul? Qui s'ho podia imaginar en ple segle XXI? Confiàvem en la reacció de la comunitat internacional. Però si no s'havia implicat amb els refugiats que esperen davant les portes tancades d'un futur somiat, què en podíem esperar, nosaltres?

Tota aquella repressió havia caigut sobre les nostres espatlles com una galleda d'aigua freda. Les garrotades de la policia eren com el pal que no encerta la pinyata. Com és possible que ningú obligui un estat a garantir l'exercici lliure dels drets individuals i col·lectius? On són els guardians del poble davant de la voluntat d'escollir com ser governats?

Em dic Victoire i soc ruandesa. Fa vuit anys que soc a la presó de Kigali després d'un judici sense garanties per haver-me presen-

tat a les eleccions presidencials del meu país. Fa els mateixos anys que no sortim als informatius perquè qui m'empresona ven la imatge de reconciliació i la resta del

---

Victoire Ingabire Umuhoza és una política ruandesa. El 1997, des del seu exili a Holanda, es va començar a implicar en la lluita de l'oposició ruandesa amb l'objectiu de retornar l'estat de dret al seu país. L'any 2010 va tornar a Ruanda com a líder de les Forces Democràtiques Unificades de Ruanda (FDU-INKINGI), el principal partit opositor, amb la intenció de presentar-se a les eleccions d'aquell mateix any per desbancar Paul Kagame, al poder des de l'any 2000 amb el Front Patriòtic Ruandès.

Poc després d'arribar a Ruanda, va ser arrestada al seu domicili per pronunciar un discurs sobre

món la compra. Vaig deixar els meus fills a Holanda, el meu exili. Encara trigaré set anys més a veure'ls, si ningú atura aquesta ignomínia.

reconciliació i violència ètnica. Aquell mateix any va ser empresonada acusada, entre d'altres delictes, d'incitar a la rebel·lió i complicitat amb el terrorisme, i va tenir un judici ple d'irregularitats i sense garanties judicials. Finalment, va ser condemnada a 8 anys de presó l'octubre del 2012. El 2013 el Tribunal Suprem de Ruanda va augmentar la pena fins als 15 anys.

Aquest article es va escriure poc abans del 15 de setembre de 2018, dia en què Victoire Ingabire va ser indultada. Actualment és a Ruanda amb la prohibició de sortir del país per poder reunir-se amb la seva família a Holanda.

---

### Article 3

Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

# La lluita als escorxadors d'Osona

Roser Iborra i Plans

En representació de Càrnies en Lluita

Als inferns vermells dels escorxadors, a Osona i més enllà, els refugiats i les refugiades de terra endins viuen des de fa anys una esclavitud mai abolida.

A Osona, la primera vaga del sector, el març de 2016, a Esfosa (Vic), va marcar un abans i un després. Després d'anys de submissió pactada pels grans sindicats de la vergonya, la COS (Coordinadora Obrera Sindical) hi entrava amb força. Hi va haver represàlies greus, però els treballadors i treballadores van protagonitzar una acampada de gairebé un mes davant l'empresa, dia i nit, que va ser com una escola de solidaritat, un oasi enmig del desert a partir del qual la lluita es va escampar. Allà, a peu de carrer, neix Càrnies en Lluita, un grup heterogeni de suport a les treballadores i treballadors.

A Santa Eugènia de Berga, Le Porc Gourmet, un escorxador monstre amb nom refinat, trinxava encara més els drets de les persones amb el frau de les falses cooperatives: allà, ni comitè d'empresa, ni atur, ni vacances, ni prevenció d'accidents, ni atenció sanitària adequada: res de res. Només un clam: també volem lluitar.

Els assessoraments legals gratuïts de Càrnies en Lluita van aplegant gent de Le

Porc Gourmet i, de mica en mica, es converteixen en assemblees multitudinàries. Els treballadors i treballadores surten per primera vegada al carrer per denunciar els accidents continus. La reforma de la llei de cooperatives de 2017 no s'arriba a aplicar i les inspeccions reals a l'empresa no arriben fins després de moltes denúncies i de molta lluita.

Quan sembla que ja guanyem, però, comencen els acomiadaments de la gent lluitadora: uns 24 el febrer de 2018, uns 80 el maig, més de cent persones al carrer sense cap ingrés. Es fa una acampada de treballadors i treballadores a la plaça de Vic, enmig d'una nevada i un fred extrem; es fan mercats i un gran concert... La caixa de resistència fa front a les necessitats més immediates, però la situació s'allarga i es fa insostenible.

**La reforma de la llei de cooperatives de 2017 no s'arriba a aplicar i les inspeccions reals a l'empresa no arriben fins després de moltes denúncies i de molta lluita**

Mentrestant, l'informe d'inspecció sembla que està per caure però no acaba d'arribar. I la sorpresa arriba quan CCOO i UGT, sense cap mena de representació real entre els treballadors, anuncien una vaga indefinida (només de gent de despatx i encarregats) per evitar, diuen, que Le Porc Gourmet marxi de Catalunya. Amenaça infundada de la patronal (Grupo Jorge, de Saragossa), que en realitat està tramitant permisos per ampliar l'escorxador.

La vaga fantasma es retira i es resol en una negociació entre els dos sindicats majoritaris (UGT se'n desmarca a darrera hora), la patronal i el Departament de Treball de la Generalitat, sense cap representació de les persones afectades. I no només es penegen les medalles de la fi de les falses cooperatives, sinó que negocien a la baixa i, presumptament, a canvi de fer-se perdonar multes milionàries.

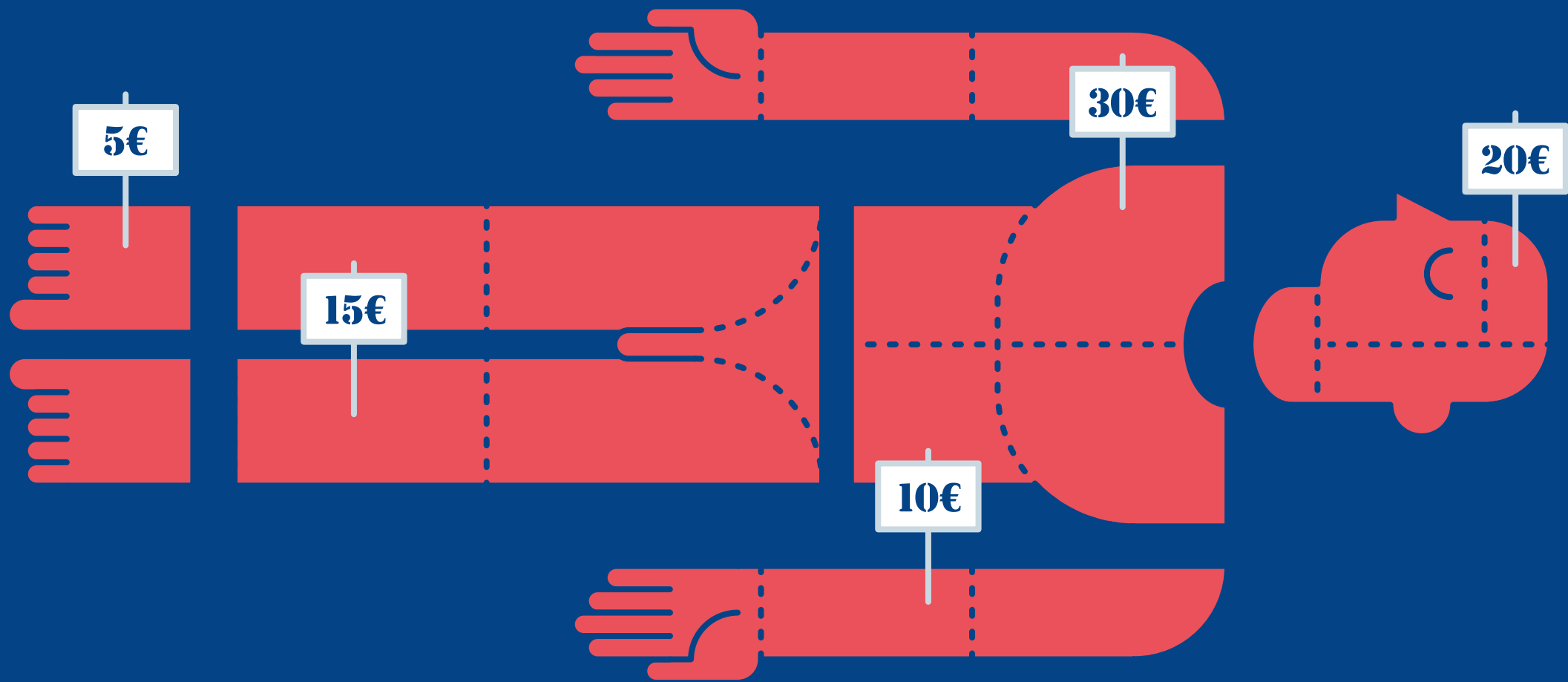
---

#### Article 4

Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Mentrestant, els acomiadats i acomiadades continuen al carrer. Quan finalment arriben les readmissions, molts ja tenen una altra feina: el càstig ha estat massa llarg.

Però continuarem la lluita. Perquè hem de començar a construir una societat justa des del carrer on hem d'agrair i sostenir els i les qui, des dels inferns vermells, estan lluitant també per la nostra dignitat.



# Prou tractes cruels, inhumans i degradants en el camí dels migrants forçats

Flora Ridaura Isern

Voluntària de l'Associació Elín

Escriu aquest article després de tornar de Ceuta per col·laborar com a voluntària a l'Associació Elín, la qual fa 20 anys que treballa per defensar els drets de les persones migrants i donar-los una acollida humana. Allà he conegut de prop la realitat que es viu a la frontera sud, a través de la formació rebuda i del testimoni dels qui l'han creuada.

El primer impacte fort el vaig rebre la Pasqua de 2016, quan vaig anar-hi per primera vegada i vam veure un vídeo gravat al Gurugú, muntanya propera a Melilla que en els seus boscos acull gran quantitat de persones migrants a l'espera de poder saltar la tanca i arribar a Europa. Era esferèndor veure les imatges i sentir els testimonis directes, després d'una batuda policial. Per foragitar els immigrants de les immediacions de la tanca i evitar que la creuin, els fan la vida impossible, els destrossen els refugis fets amb branques i plàstics, els aixafen les poques pertinences (aliments que han anat a demanar o a treure dels contenidors, estris per cuinar, sacs de dormir o roba d'abric...) i, més encara, els persegueixen i els peguen amb pals, ferros i a cops de pedra. D'aquí les ferides que tots aquells nois joves presentaven. Només deien: "Som persones, no som animals, ni som criminals; només busquem

una vida millor; per què ens tracten així?" Alguns d'ells havien aconseguit saltar la tanca, i havien estat retornats: "Això no està bé, perquè entrar és entrar!" I el clam final era: "Expliqueu el que està passant aquí, ajudeu-nos!" Vaig sentir que també m'ho demanaven a mi...

En les diverses anades a Ceuta he conegut persones que han viscut aquesta mateixa experiència. El camí que fan des dels seus països és llarg, difícil (especialment la travessia del desert del Sàhara, on molts moren després d'haver estat abandonats, sense aigua ni menjar, per les màfies), deshumanitzador (pel menyspreu i el maltractament rebut, els insults, les detencions, les amenaces de tot tipus, la violència... amb l'afegit, en el cas de les dones, de les violacions i l'explotació sexual que, gairebé sense excepcions, és el preu a pagar per aconseguir avançar). La pel·lícula *14 kilòmetros* ho descriu molt bé, tot i que els qui ho han viscut diuen que la realitat és molt pitjor.

Amb el cor enconguit, no puc deixar de preguntar-me: com és possible? Com pot un ésser humà infligir tant de dolor a un altre? Com és que un individu amb una placa i una arma es pot sentir per damunt d'un altre fins al punt de poder-li arrancar

la vida? Com és possible que una persona decideixi fer diners a costa de la vida dels altres, sense importar-li la seva sort?

## El camí que fan des dels seus països és llarg, difícil (...), deshumanitzador

Hi ha responsabilitats personals, sens dubte. Però també n'hi ha de col·lectives. El militar africà que agraïeix els seus germans ha estat potser un nen soldat, i l'arma que porta ve d'algun país europeu que hi fa negoci. La policia marroquina té ordres de fer el que calgui perquè els migrants no entrin a Ceuta i Melilla, ja que la Unió Europea paga al govern del Marroc per aquesta "feina bruta". Els governs dels països en trànsit han signat pactes amb la UE per evitar la immigració: no donen visats, no deixen creuar fronteres... a canvi de diners, que sovint s'acaben embutxacant. Externalització de fronteres.

---

### Article 5

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

El vídeo que vaig veure el 2016 acabava amb la pregunta "Fins quan?" Depèn de la voluntat política, de res més. I la ciutadania hi tenim molt a dir, segons a qui escollim per governar. Si som fidels al que pensem com a mínim podem dir que aquestes barbaritats no es fan amb el nostre vot.

# Un article essencial, constantment vulnerat

## Carles McCragh

**Advocat. Degà del Col·legi d'Advocats de Girona, president de les Comissions de Drets Humans i de Defensa dels drets dels animals del Consell de l'Advocacia Catalana i president de l'Associació LiberPress**

Aquest article, que molt sovint pot passar desapercebut al costat d'altres de més contundents, més evidents o clars és, malgrat això, l'enunciat d'una declaració essencial, natural: com a éssers humans, els nostres drets han de ser reconeguts arreu, siguem qui siguem i estiguem on estiguem. És a dir, utilitzant la frase altisonant que a voltes la gent fa servir quan tracta de no acceptar, o de definir més enllà, la seva nacionalitat: "ciudadà del món"; s'ha de dir que en els aspectes de reconeixement i respecte de la nostra personalitat (i dels drets humans que comporta), no tenim origen ni nacionalitat: tots som efectivament "ciudadans del món", és a dir, éssers universals dotats de tots els drets fonamentals inherents a la persona, i per tant, en qualsevol indret del món, qualsevol persona ha de rebre la mateixa consideració i protecció que les altres.

Això que podria semblar una evidència, no ho és en absolut. Només cal mirar el nostre passat, la història de la humanitat, però sobretot, malauradament encara, el nostre present que tenim a tocar en un moment en què una gran part dels ciutadans arreu del món són migrants, refugiats, exiliats i altres tràgiques i desgraciades definicions, i no es fa cap esforç per respectar-los aquest dret.

La personalitat jurídica, doncs, és un dels conceptes més poc entesos i aplicats de la Declaració. L'ésser humà té personalitat jurídica pel mer fet d'existir, independentment del seu origen, raça, circumstàncies socials, condicions econòmiques o ambientals, voluntat, pertinença a una comunitat determinada, residència... La societat ens ha de donar, a partir del naixement, tots els drets i deures fonamentals inherents a la nostra humanitat de forma automàtica, i aquests drets han d'estar reconeguts, podem reclamar-los i han de ser respectats pels tribunals.

Malgrat això, si s'ha necessitat plasmar a la Declaració el que és un dret evident, és perquè durant tota la història de la humanitat s'ha negat la personalitat jurídica a una gran part de la humanitat. Som éssers autònoms, lliures, i en cap cas propietat de ningú, tot i que encara existeixen situacions d'esclavisme, de sotmetiment, de submissió evidents o emmascarades.

Hauríem de suposar que actualment, amb el progressiu desenvolupament ideològic, jurídic i ètic de la comunitat humana, les coses haurien d'anar millor en aquest aspecte. Però no. Els avanços són clarament insuficients, i si ens pot semblar que a tot-hom, en el paper, se li reconeix la seva per-

sonalitat jurídica, en la realitat i a la pràctica els és negada a molts éssers humans.

És en aquest aspecte que encara dos grups essencials de la nostra humanitat, pateixen aquesta important minva jurídica. En primer lloc, les dones, a les quals en molts països i segons un patriarcalisme perillós i lamentable, pateixen encara aquest dèficit intolerable de la seva personalitat i drets. Recordem, tot i que sigui breument la situació d'esclavisme forçat a la qual sotmeten les víctimes de tracta de persones per explotació sexual (generalment, dones i nenes).

D'altra banda, avui, la gent està en constant moviment. Per conflictes bèl·lics, per persecució, per la violència, per raons econòmiques, hi ha milions de persones desplaçades o refugiades en el món. L'existència de tots aquests "estrangers", "il·legals" o "sense papers", molt vulnerables (que en el cas de ser dones o nens comporta generalment una doble vulnerabilitat), provoca que es produeixin greus lesions i mancances, quan no una total vulneració d'aquest article de la Declaració.

Lluitem perquè es reconegui.

### **La societat ens ha de donar, a partir del naixement, tots els drets i deures fonamentals inherents a la nostra humanitat de forma automàtica**

---

#### **Article 6**

Tota persona té el dret arreu al reconeixement de la seva personalitat jurídica.



# Defensar la dignitat

## Carme Herranz

Advocada i presidenta  
del Col·lectiu Ronda

“Defensar el dret de tota persona a una vida autònoma, digna i lliure”. Aquesta és una de les premisses que forma part dels objectius del Col·lectiu Ronda, una cooperativa d’advocats i advocades nascuda ja fa quaranta-cinc anys amb un ideari basat en la justícia social, si entenem per justícia social aquella necessària lluita contra tot tipus d’exploació, desigualtat o exclusió, posant el focus, per tant, en els col·lectius més fràgils o vulnerables.

Justícia social que va moure les persones fundadores del Col·lectiu Ronda a defensar les classes populars davant els Tribunals d’Ordre Públic (TOP) —hereus maquillats dels tribunals militars— dels anys setanta, davant la repressió de la dictadura i els abusos laborals d’aquell moment. Un context que requeria la defensa dels drets més bàsics.

Uns drets bàsics que són els que, setanta anys després de la seva declaració, recullen els drets humans, com a garants i protectors de la dignitat i de les llibertats. Drets humans que es converteixen en fonamentals tot articulant i conformant els estats de dret.

Semblaria una evidència dir que un estat de dret garanteix la protecció sense distincions de qualsevol persona, tot establint uns estàndards bàsics que evitin tot tipus de vulneracions. Un estat de dret, per tant, cridat a ser protector “per evitar que l’home no es vegi obligat a rebel·lar-se contra la tirania i l’opressió”.

### Perquè sabem que la llei sí que fa distincions i no s’aplica igual per a tothom

Però els i les que exercim el dret i creiem en la nostra professió com a eina per millorar les condicions socials veiem constantment com, malgrat la idea que els estats han de garantir un ordre jurídic que protegeixi i desenvolupi l’interès general i democràtic, la lluita ideològica i pel poder (especialment econòmic) se sobreposa a la dignitat i a les llibertats i en nom d’una pretesa legalitat carregada de moral ens aparten de l’ideal democràtic i acaben violant els drets més fonamentals.

Ho veiem setanta anys després de la Declaració Universal dels Drets Humans en una Europa que es posa d’esquena als refugiats negant el dret d’asil; ho veiem en un Estat espanyol que fa interpretacions absolutes en nom d’una Constitució negant la lliber-

tat d’expressió més bàsica a un poble o a qualsevol ciutadà que expressi idees diferents o divergents; i també ho veiem en uns jutges que no separen la mirada masculista i patriarcal en sentències ofensives que lluny de lluitar contra la violència cap a les dones, sembla que la fomentin, i s’allunyen així de la reivindicada i encara molt llunyana igualtat home-dona, basada en el principi d’equitat.

L’article 7 de la Declaració Universal dels Drets Humans ens recorda que “Tothom és igual davant la llei i té dret a obtenir-ne la mateixa protecció sense distincions. Tothom té dret a una mateixa protecció contra qualsevol discriminació que violi la present Declaració i contra tota provocació a una tal discriminació.” Exigir aquest dret, igual que exigir tots els altres, és una responsabilitat que ens pertany a totes les persones perquè la declaració no esdevingui una utopia i faci front a vulneracions constants que es pateixen.

#### Article 7

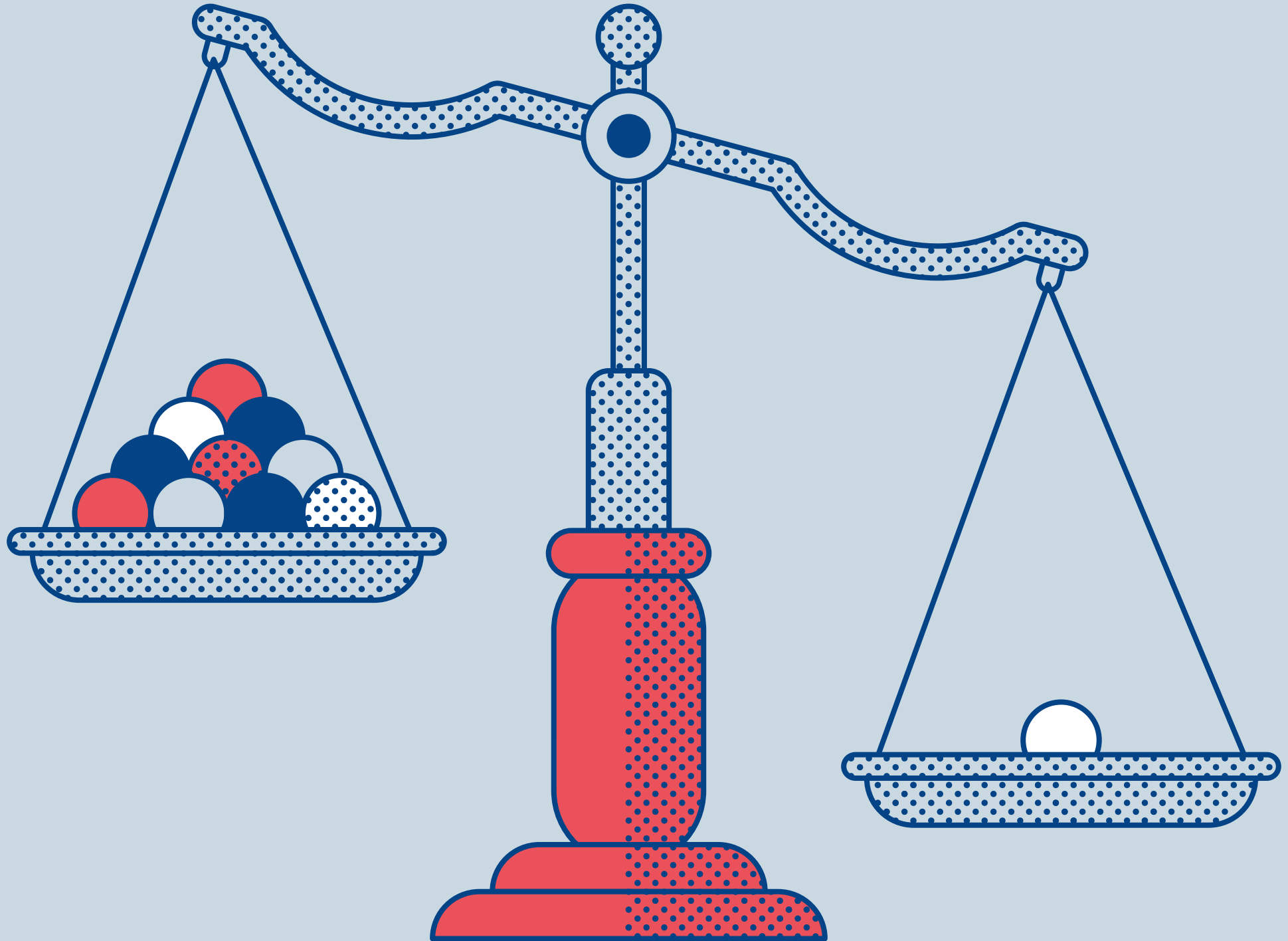
Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei. Tots tenen dret a igual protecció

contra qualsevol discriminació que violi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació.

Ens toca també als i les professionals del dret estar atents i en constant estat d’alerta per protegir els valors més fonamentals i esborrar la sensació de desprotecció de bona part de la ciutadania. Perquè sabem que la llei sí que fa distincions i no s’aplica igual per a tothom. Un context que emana d’uns estaments jurídics massa dependents, sovint, dels interessos polítics. Per això els drets humans han de tenir el seu lloc privilegiat dins l’escala d’estaments, per assegurar que siguin aquells fonaments que garanteixin una organització social que promogui una cultura equitativa, solidària, democràtica i digna.

Parlem sovint de dignitat. Perquè és un reconeixement intrínsec i l’aspiració més elevada que ens recorden els Drets Humans en el seu preàmbul per evitar la “barbàrie” i “no revoltar la consciència de la humanitat.”





# El dret a un recurs efectiu: una garantia universalment reconeguda

Mònica Tarradellas Martínez

**Advocada.**  
**Membre de l'Associació de Voluntaris pel Dret de Defensa de Girona**

El dret de tota persona a un recurs efectiu que l'empari contra actes que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la Constitució o per la llei, consagrat a l'article 8 de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH), així com a l'article 2 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i a altres instruments internacionals regionals —com per exemple a l'article 13 del Conveni Europeu de Drets Humans, l'article 7 de la Comissió Africana dels Drets Humans i dels Pobles o l'article 25 de la Convenció Americana sobre Drets Humans—, és un dret que, en la seva concepció, inclou diferents dimensions, ja que es constitueix com un dret en si mateix, en garantia de protecció i compliment d'altres drets humans, i implica un deure a càrrec dels estats d'establir els mitjans per fer-lo efectiu.

Per tant, podríem parlar del seu important caràcter instrumental, ja que és a partir del seu exercici que podem exigir el respecte a altres drets humans, atès que esdevé el mecanisme que serveix per assegurar, protegir i donar certesa a tots els drets fonamentals reconeguts en un determinat ordre nacional, i també, evidentment, en l'internacional.

Malauradament, continua no essent suficient la consagració dels drets humans en

els textos constitucionals interns o en els convenis internacionals o regionals, per tal que la seva eficàcia quedi assegurada a la pràctica. Cal l'establiment d'instruments processals per a la seva efectiva protecció, i aquí, el dret a un recurs efectiu esdevé peça clau.

Per alguns autors, aquest és el dret més fonamental de tots els drets, ja que la resta no tindrien efectivitat si no existís la previsió per posar remei a la seva vulneració. La seva rellevància ha quedat reflectida en el Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, que l'ha conceptualitzat com un dret humà bàsic i un mitjà indispensable per combatre la pobresa, i prevenir i resoldre conflictes; i considera que existeixen forts vincles entre l'establiment d'un govern democràtic, la reducció de la pobresa i l'assegurament de l'accés a la justícia, és a dir, que tota persona pugui accedir als tribunals per fer valer els seus drets i demanar l'empara de la justícia contra actes de l'autoritat que violin alguns dels seus drets fonamentals consagrats constitucionalment.

A l'Estat espanyol, aquesta garantia universalment reconeguda que suposa el dret a un recurs efectiu, ve recollit en el més ampli dret fonamental a la tutela judicial

efectiva i a la prohibició de la indefensió consagrats a l'article 24 de la Constitució espanyola, i apareix formalment assegurat amb la possibilitat per part del qui consideri que el seu dret fonamental a la jurisdicció ha sigut violentat d'acudir, en darrera instància, davant el Tribunal Constitucional, fent ús de l'anomenat recurs d'empara. El Tribunal Constitucional, per tant, és una institució clau per a l'estat de dret com a garant últim dels drets fonamentals (a més de com a àrbitre dels poders i jutge de la constitucionalitat de les lleis); però, malauradament, factors com la cada vegada més creixent politització en els seus processos de renovació, està comportant, al meu entendre, alarmants desviacions en l'exercici de les funcions que li són pròpies i que, indefectiblement, porten a una decreixent qualitat del nostre règim democràtic, i ens deixa cada vegada més indefensos i ens obliga a acudir, reiteradament, davant instàncies internacionals, per demanar la protecció que les

convencions internacionals com la DUDH ratificades per l'Estat espanyol, i massa sovint ignorades, ens confereixen.

**Per a alguns autors, aquest és el dret més fonamental de tots, ja que la resta no tindrien efectivitat si no existís la previsió per posar remei a la seva vulneració**

D'aquí que l'article 8 esdevingui, fins i tot en països d'aparent normalitat democràtica com l'Estat espanyol, encara avui en dia, l'última baula de la cadena a la qual aferrar-se per exigir la protecció i el respecte dels drets humans.

## Article 8

Tota persona té dret a un recurs efectiu prop dels tribunals nacionals competents que l'empari contra actes

que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei.

# ‘Check’ al nou

## Sònia Olivella

Coordinadora de l'àrea de drets i garanties processals d'Irídia, Centre per la Defensa dels Drets Humans

El nou, “Ningú no serà detingut, arrestat o exiliat arbitràriament”, forma part del grup d'articles (del 6 a l'11) de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) referents a la igualtat davant la llei, el dret i el degut procés. La importància d'aquest grup d'articles rau precisament en el fet que sense la llei i el degut procés, la idea mateixa dels altres drets fonamentals queda, en el sentit pràctic, completament buida. Quin servei fa el reconeixement de drets individuals si la seva vulneració no es pot reivindicar davant la llei amb igualtat de condicions i amb les mínimes garanties?

Commemorem els 70 anys de la DUDH, una fita històrica en què estats d'arreu aconseguien establir una *check-list* dels drets fonamentals inherents a cada ésser humà, en què no només s'obliguen a no vulnerar-los, sinó a garantir-los i protegir-los. Una fita que no es pot concebre sense la greu vulneració sistemàtica dels drets fonamentals que va amarrar Europa al llarg del segle XX.

I després d'aquests 70 anys, on som ara? Gairebé tots els països s'enfronten a la pràctica de la detenció arbitrària, que afecta centenars de milers de persones anualment. Atès que la detenció en si mateixa

no és una violació dels drets humans, el dret internacional ha anat definint-ne els límits. Segons el Grup de Treball sobre la Detenció Arbitrària (establert pel Consell de Drets Humans de l'ONU) la privació de llibertat és una vulneració de l'article 9 de la DUDH: a) quan no hi ha fonament jurídic que justifiqui la privació de la llibertat; b) quan la privació de llibertat resulta de l'exercici dels drets o llibertats garantits per la DUDH i altres tractats; c) quan l'incompliment total o parcial del dret a un judici imparcial és prou greu com per dotar del caràcter arbitrari la privació de llibertat. El Grup de Treball monitora alguns dels centenars de milers de casos que tenen lloc cada any arreu del món i n'analitza les causes. En la seva opinió 45/2016 se centra en la privació arbitrària de llibertat per la condició de defensores de drets humans, la detenció d'immigrants per raons purament administratives o la manca de cooperació dels estats quan s'investiguen les seves pràctiques; “en el 63% dels casos en què el Grup de Treball va adoptar una opinió el 2016, els estats membres no van respondre a les seves comunicacions ni a les sol·licituds d'informació”.

Com celebrem la grandesa d'aquesta fita aconseguida ara fa 70 anys mentre arreu del món els mateixos drets d'aquesta

*check-list* vital són repetidament vulnerats? La comunitat internacional ha estat i és un element clau a l'hora de seguir establint obligacions als estats respecte a la defensa dels drets humans, però és la societat civil la que, amb el seu compromís, insta els estats a complir i la comunitat internacional a reprovar aquells que no ho fan.

Aquest és el gran llegat de la Declaració de 1948, una eina per al poble, per a la societat civil organitzada que lluita per la satisfacció individual i col·lectiva dels drets fonamentals, ja sigui a casa nostra o a nivell internacional. Hi ha molta feina a fer; des dels desplaçaments forçats en el marc de conflictes armats, exili per persecució o per falta de garanties processals i independència judicial, fins a la detenció de persones en CIE o la falta d'implementació de directives europees en matèria de drets de les persones detingudes. Commemorem els 70 anys d'una gran fita, però

hem de seguir treballant per “assegurar que els drets consagrats en la Declaració Universal no només siguin reconeguts universalment, sinó també respectats”.

**(...) és la societat civil la que, amb el seu compromís, insta els estats a complir i la comunitat internacional a reprovar aquells que no ho fan**

---

### Article 9

Ningú no serà detingut, pres o desterrat arbitràriament.

# La ciutadania no abaixarà la guàrdia

Eva Montoro Morate

**Tècnica de cooperació a la Unitat de Desenvolupament i Cooperació, UdL.**  
**Tècnica de suport a entitats a la Coordinadora d'ONGD i aMS de Lleida.**  
**Professora associada de Dret Internacional Públic, UdL**

El dret a un judici just forma part d'un nucli essencial de principis històricament reconeguts, que contribueixen a limitar el poder dels estats, especialment quan actuen utilitzant legítimament l'Ius Puniendi.

Malgrat el seu reconeixement formal en l'art. 10 de la DUDH, l'art.14 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966, l'art. 6 del Conveni Europeu de Drets Humans de 1950 i el seu equivalent a l'Amèrica Llatina, l'art. 8 de la Convenció Americana de Drets Humans de 1969 o fins i tot l'art. 7 de la Carta Africana dels Drets Humans i dels Pobles de 1981, l'últim informe del relator especial de les Nacions Unides sobre la independència dels magistrats i advocats afirma que “[...] els drets humans més fonamentals vinculats a la independència i imparcialitat del sistema de justícia segueixen sent vulnerats de manera flagrant i quotidiana en el món sencer”. Fins i tot en el casos en què aparentment es respecten les garanties del procediment judicial, a la pràctica la relació entre els sistemes de justícia i la ciutadania continua sent asimètrica.

El dret a un judici just és vulnerat a molts països del món. A tall d'exemple, dels 58.400 casos incorporats a la base de dades de la jurisprudència del Tribunal Eu-

ropeu de Drets Humans (TEDH), 30.174 estan relacionats amb la vulneració del dret a un judici just en la data en què s'escriu aquest article. Amnistia Internacional sosté que el 40,32% de les violacions denunciades davant del TEDH es refereixen a les garanties d'un judici just.

Pel que fa a la disponibilitat i accessibilitat del dret a un judici just, cal tenir en consideració les extremes dificultats amb les quals treballa l'administració de justícia, des de la manca de jutjats, el col·lapse dels existents, l'absència de mitjans humans fins a la precarietat dels treballadors del sistema, com s'ha pogut constatar recentment amb la vaga de jutges i fiscals que reclamaven, entre d'altres, una millora de les condicions laborals i un reforçament de la independència judicial amb la despolitització de la justícia. Aquesta última reclamació comportaria, a més, el benefici de la legitimitat social tan qüestionada en la nostra societat arran del cas dels polítics catalans.

La manca de modernització i mitjans econòmics a la justícia, la dilació en la resolució dels processos judicials, especialment els que afecten l'esfera política o empresarial, posen en evidència la qualitat de tot el sistema. Coneguts són alguns casos de

corrupció que en ser resolt havia transcorregut tant temps que la societat ja els havia superat.

## A la pràctica la relació entre els sistemes de justícia i la ciutadania continua sent asimètrica

Algunes demarcacions han vist, i hi han lluitat en contra, la supressió dels jutjats especialitzats en violència de gènere, tot i que algunes de les últimes sentències, declaracions i opinions de la judicatura han minat la confiança de les dones envers la justícia i qüestionat les resolucions judicials.

A Espanya hi ha hagut diversos intents per obstaculitzar l'assequibilitat al sistema de justícia. Amb l'aprovació de la Llei 10/2012, de 20 de novembre —vigent fins al 2015—, el govern espanyol implementava una es-

tratrègia de creació, increment i ampliació de taxes que gravaven l'accés a la justícia de tal manera que no només dificultava, sinó que *de facto* impedia que una bona part de la ciutadania pogués accedir-hi.

Finalment, la reforma de l'article 23 de la Llei orgànica del poder judicial constitueix una veritable ingerència del poder polític en la justícia que afecta molt greument casos com el de José Couso, Guantánamo, Sàhara, Gaza o Ruanda. La pretensió és decantar la balança al costat dels interessos estatals sense ni tan sols arribar al judici a causa de l'arxivament de les causes, cosa que vulnera una de les garanties del judici just com és el principi “d'igualtat d'armes”.

Davant d'aquesta situació, el sector de la cooperació al desenvolupament, que tradicionalment ha defensat els drets humans, esdevé un aliat de totes aquelles persones, col·lectius, plataformes i entitats mobilitzats.

### Article 10

Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial,

per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.



# Malgrat els 70 anys de la DUDH, els seus drets i principis mantenen tensions i reptes

Gonzalo Escobar

Professor de Dret de la UdG

El principi de culpabilitat (núm. 1 de l'art. 11) i el seu fonament: el lliure albir, afronten reptes amb la neurociència, el funcionament del cervell i la presa de decisions. La corrupció política creixent, però, ha revifat els dubtes sobre si ha de mantenir-se el límit de la presumpció d'innocència (haver provat la seva culpabilitat) o si ha d'anticipar-se a quan apareguin indicis (seriosos, raonables...) de criminalitat. No és una qüestió nova. Com tractar a una persona, sospitosa de terrorisme o processada per violència de gènere, com si no ho fos? La diferència bàsica entre qui està condemnat i qui no ho està és la pena. Aquesta pena deriva de la seva responsabilitat pel fet. A l'Estat li correspon la funció de protecció dels drets i llibertats de les persones. El càstig (pena) no és l'única, ni la principal forma de protecció. Així, davant de la sospita (augment de risc) l'Estat ha d'extremar les mesures per garantir, per exemple, la integritat de la víctima de violència de gènere, sense que això comporti una pena per al presumpte agressor. Aquestes mesures de protecció no responen al major o menor grau de culpabilitat, sinó al risc de lesió. Que una persona sospitosa de corrupció romanguí en el seu càrrec 10 anys mentre se'l jutja, no és problema de *l'indubio pro reo*, sinó del funcionament de la justícia. Que un

sospitós de maltractament acabi matant la dona no és problema de *l'indubio pro reo*, sinó de la funció protectora de l'Estat. La "suspensió" de càrrec... és una sanció/pena, aplicar-la argüint que es tracta d'una responsabilitat política i no penal, sembla un frau d'etiqueta. Una pena anticipada. Una societat que vota polítics corruptes (exigeix el vot nominal) està travessada per fanatismes.

El model d'organització sociopolítica imperant des de la Il·lustració té com a base el principi de legalitat (art. 11 núm. 2 DUDH). La llei és la condició bàsica i necessària perquè les persones cedeixin part dels seus drets i llibertats, deia Beccaria. En aquest context, Ferrajoli emfatitza la llei com la garantia que protegeix les persones enfront de l'Estat. Desconèixer la llei habilita l'Estat per exercir el seu poder punitiu. L'imperi de la llei i la submissió de tothom a la llei és l'essència de l'Estat de dret. Negar-li el caràcter imperatiu a la llei és, senzillament, sortir d'aquest marc de referència. Però si les lleis són el resultat de la confrontació política (de poder) als parlaments, com garantir els drets i llibertats de les persones, la justícia o l'equitat? En aquest context, la validesa de les lleis expressa que la llei, en haver-se promulgat amb totes les exigències, és imperativa.

En tant que la legitimitat expressa que les lleis són l'expressió de la voluntat de tot (art. 21.3 DUDH) i per tant compleixen la funció desitjada (justícia, equitat, protecció de drets i llibertats...) i no la voluntat d'una part de la societat. Els interessos de tothom, però, no deixen de ser una ficció. La discussió sobre la legitimitat es basa en valoracions i opcions entre alternatives. Per tant, argumentar i convèncer. No pot imposar-se. Aquest és el seu àmbit social i polític. Existeix una tensió permanent entre la validesa de la llei i la seva legitimitat. Les constitucions i les normes internacionals, com la Declaració Universal dels Drets Humans pretenen resoldre aquestes tensions. La seva funcionalitat depèn d'aquesta comesa.

**L'imperi de la llei i la submissió de tothom a la llei és l'essència de l'Estat de dret**

## Article 11

1. Tots els acusats d'un delictes tenen el dret que hom presumeixi la seva innocència fins que no es provi la seva culpabilitat segons la llei en un judici públic, en què hom li hagi assegurat totes les garanties necessàries per a la seva defensa.

2. Ningú no serà condemnat per actes o omissions que en el moment que varen ésser comesos no eren delictius segons el dret nacional o internacional. Tampoc no s'imposarà cap pena superior a l'aplicable en el moment de cometre el delictes.



# A la intempèrie

## Enric Ramionet

Activista social, membre de l'ONGD  
Llagostera Solidària

La Declaració Universal dels Drets Humans és, com nosaltres mateixos i les nostres dèries, el fruit més o menys saborós d'un espai-temps concret. De la concreció de la consciència moral predominant en un moment de la història i en un indret proveït d'un cert poder hegemònic. O dit d'una altra manera: una fotografia de l'ànima de les potències capitalistes victorioses de la Segona Guerra Mundial, ara fa setanta anys. Podem fer-hi retrets i afirmar que si la voluntat era universal no calia que les muses de la cultura occidental fossin tan evidents i que al costat de la defensa dels drets individuals, hauria estat bé situar-hi les llums de totes les cosmovisions on el pes d'allò que és comunitari frena molts dels excessos de l'egocentrisme.

Certament, ara que el món ha empetitit i que la universalitat ja no és una voluntat sinó una constatació, estaria bé reinterpretar molts dels drets individuals proclamats sota l'influx d'alguns drets socials. Però també és cert que en aquests temps de desconcert, de regressions i d'enormes concentracions de poder, alguns dels 30 articles que commemorem no només s'han convertit en certes essencials on arrapar-se, sinó que quasi són consignes revolucionàries. El dret a la privacitat en deu ser una prova. No som tan lluny

d'aquelles coses de l'esfera pública i l'esfera domèstica que esmentaven els pensadors clàssics, ni de la distinció entre públic i privat dels primers lliberals. Però la tecnologia actual, el creixement exponencial de dades i la impressionant digitalització de totes les expressions de la condició humana, han comportat també un increment exponencial de les possibilitats de control social i una nova vulnerabilitat enfront dels poders econòmics i polítics.

### **La reivindicació elemental del dret a la privacitat ha quedat estretament vinculada a la llibertat i a la democràcia**

En cap moment històric el dret a la privacitat havia tingut enemics tan poderosos. Ni l'Orwell del Gran Germà o el Foucault i el seu panòptic; aquell carceller que controlava tothom sense ser vist, podien imaginar l'actual nivell de transparència. Vivim en càpsules de vidre. L'any 2013, Edward Snowden, un exanalista de l'NSA, va revelar una vigilància massiva i global de les comunicacions electròniques de ciutadans i organitzacions de tot el món. I l'existència d'un immens aparell d'espia-

onatge tecnològic en mans dels estats més poderosos i les grans corporacions del ciberespai.

Ara ja sabem que els poders polítics utilitzen la tensió entre seguretat i privacitat per trencar moltes de les precaucions democràtiques que protegeixen els ciutadans i que els poders econòmics mercaderen amb les dades personals per deixar els consumidors més exposats que mai a totes les forces del mercat. Uns i altres ens voldrien a la intempèrie i és per això que la reivindicació elemental del dret a la privacitat ha quedat estretament vinculada a la llibertat i a la democràcia. Però en aquest planeta on les realitats són tan complexes i els poders procuren apropiarse de totes les paraules i de tots els conceptes, el dret a la privacitat també pot ser utilitzat com un fre al dret a la informació i el dret a la confidencialitat com un privilegi manipulable. I encara més, alguna cosa malaltissa

molt present a les xarxes socials fa que els mateixos usuaris obrin la seva intimitat al món sense pensar que la finestra queda franquejada i que al món, com a l'interior de totes les criatures humanes, hi ha totes les possibilitats de la bellesa i la maldat.

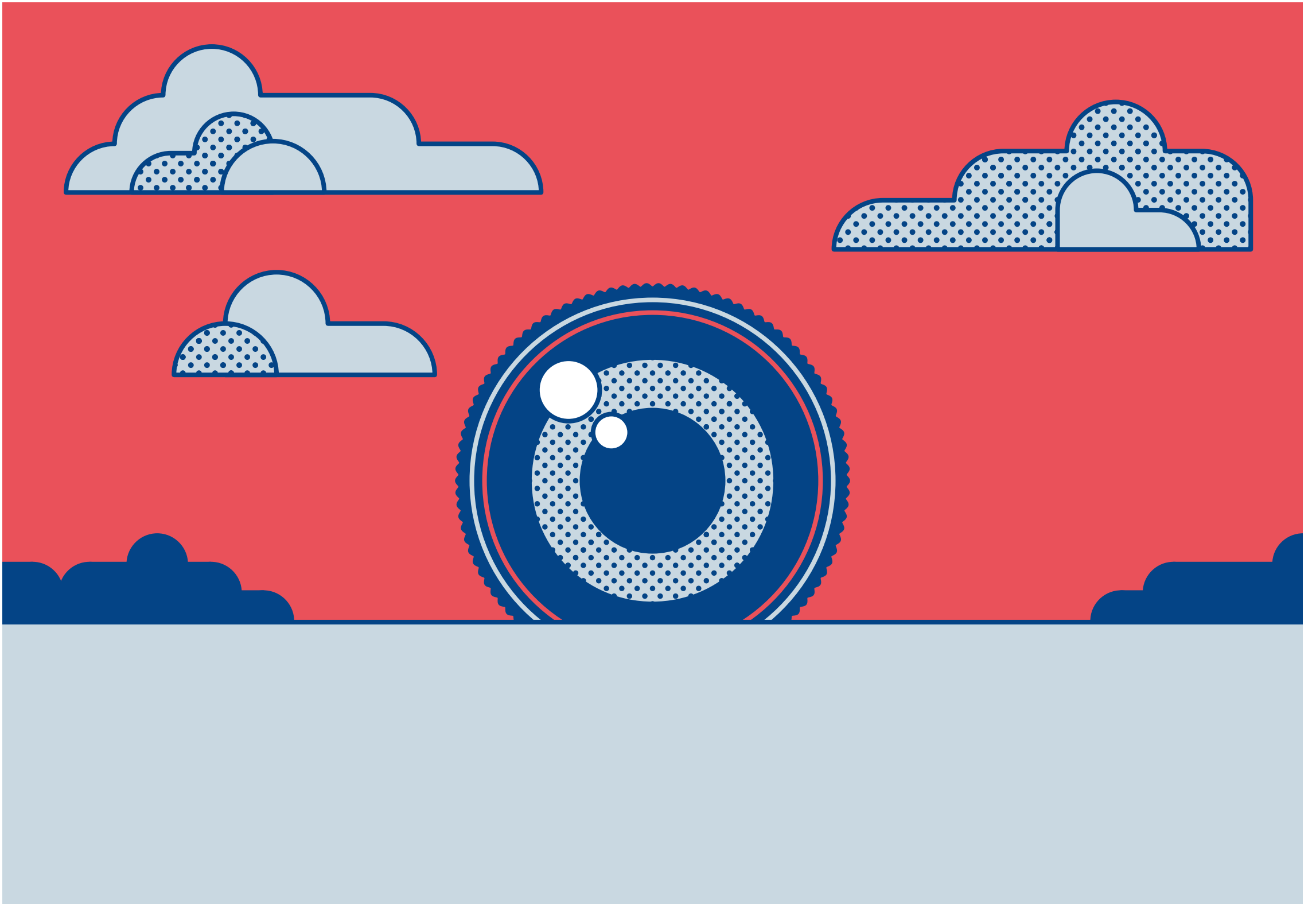
Els drets mai es conquereixen sense tenir-ne consciència, i tampoc sense entendre aquella frase de José Martí sobre la necessitat d'arrenegar-los de les mans de qui els nega.

---

#### Article 12

Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència,

ni d'atacs al seu honor i reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra tals intromissions o atacs.





# Europa Morta

## Pau Lanao

President de la Coordinadora  
d'ONG Solidàries de les comarques  
gironines i l'Alt Maresme

La por ens pot congelar, la por ens pot matar, la frase es podria aplicar a la situació actual d'una Europa que veu com davant l'embat neoliberal i la victòria dels fills de Shylock, mercaders sense escrúpols, que busquen l'enriquiment personal i deprecien la democràcia, s'ha destruït el somni d'uns pares fundadors que la volien oberta, democràtica, igualitària. Europa es mor i és culpa seva. Encegada per la riquesa ràpida i la virtualitat, no ha sabut entendre que el model i la societat envel·lien, que darrere de cada llei neoliberal o repressiva que normalment deia buscar l'optimització de recursos o reforçar la seguretat dels ciutadans, es feia un nou pas cap a l'abisme. Atrapada per la pròpia crisi econòmica identitària i social, temorena com està de perdre tot allò que després de segles, explotació i colonialisme creu que ha aconseguit, s'ha convençut que l'enemic és a les portes, que la riquesa no s'ha de repartir, que els desheretats de la terra, les noves cultures, creences, religions, amenacen la pau social, s'ha replegat dintre la closca de la comoditat i ha tallat el flux de vida, el que al llarg dels segles li han brindat els migrants. La història de la humanitat ha estat la història de les grans migracions. Cada migració ha comportat canvis en la societat d'acollida, la majoria positius, però també hi ha hagut resistèn-

cies per part dels autòctons, aquells que es consideren hereus d'una determinada cultura, forma de societat i porció de terra i aquest fet ha provocat xocs socials i polítics que han complicat la convivència i criminalitzat el mestissatge, que és font de riquesa i diversitat. Com va descriure Thomas Mann a *Els Buddenbrook*, avui hi ha una part d'Europa que assisteix impassible a la pròpia decadència, sense entendre què està passant i ignorant que l'article 13 de la Declaració dels Drets Humans proclama: "Tota persona té dret a circular lliurement i a escollir la seva residència en el territori d'un estat", "Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i a retornar-hi". La Convenció de Ginebra del 1951 prohibeix als estats que l'han signat imposar sancions a les persones refugiades que s'hagin vist obligades a entrar de forma il·legal al seus territoris, i un cop hagin estat reconegudes en la seva condició, obliga a garantir la seva llibertat de circulació. A l'altre plateret de la balança, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics aprovat per l'ONU puntualitza: "Aquest dret no podrà ser objecte de restriccions. Excepte que aquestes estiguin previstes en la llei, siguin necessàries per a protegir la seguretat nacional, l'ordre, la salut o la moral públiques o els drets i llibertats de tercers i siguin compatibles

amb els altres drets reconeguts en el present pacte (art 12.3)". El redactat, ambigu, ha servit perquè dirigents que han convertit el discurs identitària i la xenofòbia en referents de l'aposta política, converteixin les víctimes de la pobresa, les guerres o els conflictes obligades a migrar, en perills potencials d'uns estats que, sense saber donar resposta als problemes quotidians dels ciutadans, aposten per la militarització de fronteres i transformar Europa en una fortalesa. La Coordinadora i Girona Acull, treballem amb altres entitats perquè els refugiats i migrants, desplaçats per qüestions polítiques, socials, econòmiques o culturals trobin una terra d'acollida. Ells poden regenerar Europa, si no, està condemnada a morir.

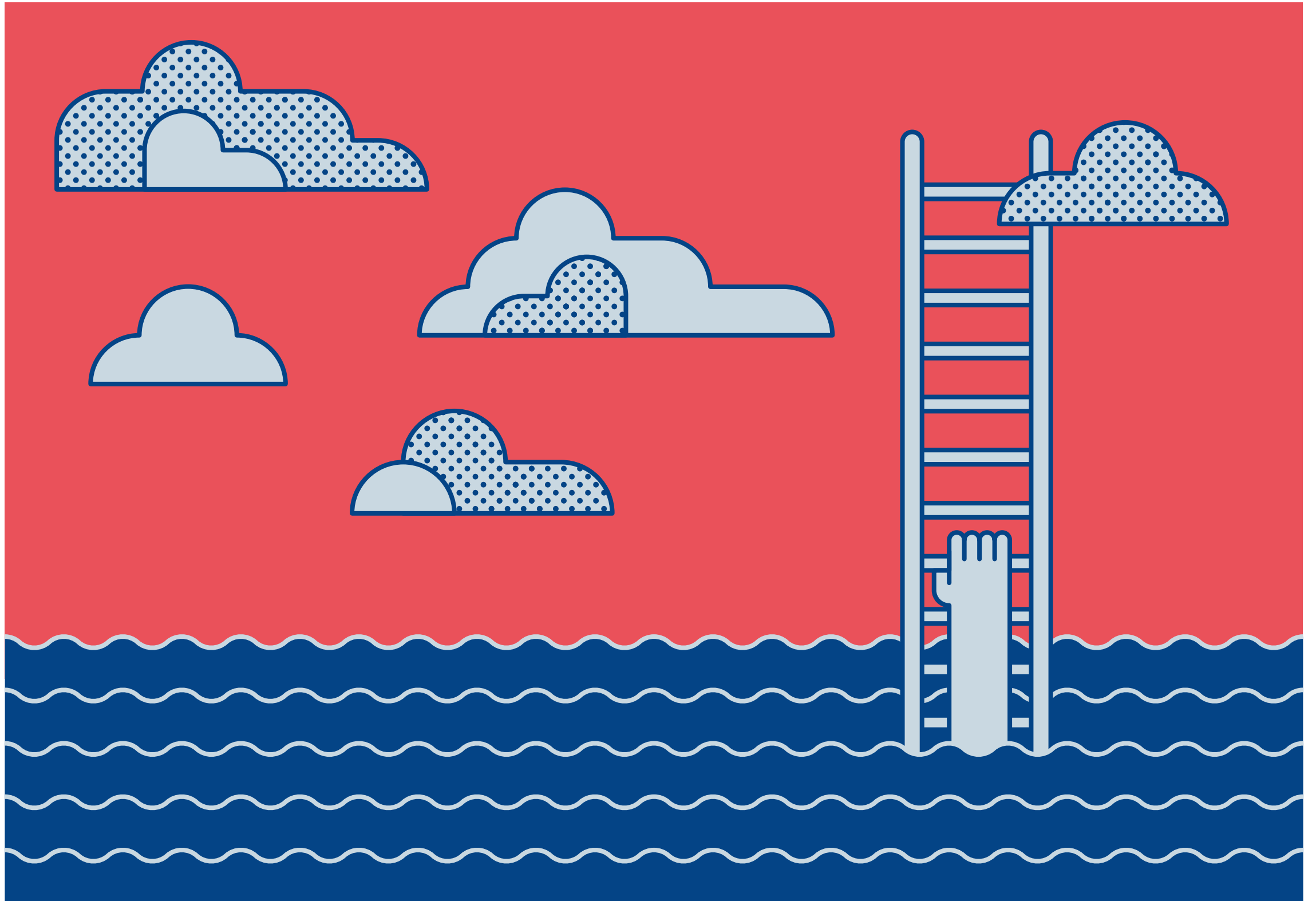
**Atrapada per la pròpia crisi econòmica identitària i social, Europa s'ha convençut que l'enemic és a les portes, que la riquesa no s'ha de repartir**

---

### Article 13

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat.

2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.



# El dret d'asil, un dret universal?

Anna Serra Gironès

Advocada, responsable provincial  
d'Immigració i Refugi de la Creu Roja  
a Girona

Segons ACNUR, el juny del 2018 hi havia més de 68 milions de persones desplaçades arreu del món, i d'aquests més de tres milions eren sol·licitants d'asil, és a dir, persones que s'havien vist obligades a sortir dels seus països perquè existia un perill per la seva vida, seguretat o integritat física. Els països que actualment generen més fluxos de refugiats són Síria, el Sudan del Sud i l'Afganistan (un 57% del total de sol·licitants procedeixen d'aquests tres països).

La Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 va consagrar el dret de buscar asil, és a dir, el dret de qualsevol persona a cercar protecció fora de les fronteres del país d'origen o de residència. Aquest dret va ser desenvolupat per la Convenció de Ginebra de 1951 en què es troba la clau de volta que ha de garantir la protecció dels refugiats: el principi de *non refoulement*, el principi pel qual una persona no pot ser retornada a un territori on es posi en perill la seva vida i seguretat. Per tant, protecció i no devolució són els elements necessaris per poder parlar de dret d'asil.

La Convenció de Ginebra també defineix els motius pels quals una persona que fuig del seu país pot ser considerada un refugiata. Els motius han de ser de caire polític,

religiós, nacional, ètnic o de pertinença a un determinat grup social, s'inclouen en aquest darrer grup les sol·licituds d'asil per motius d'orientació o identitat sexual o de gènere.

Sobre la base de la Convenció de Ginebra, la Unió Europea ha legislat àmpliament sobre el dret d'asil per tal de garantir uns estàndards mínims a tots els països membres i s'hi inclou la protecció a les persones procedents de països on hi hagi un conflicte armat intern o internacional. Segons dades d'ACNUR, el mes de juny del 2018 es van presentar 51.300 sol·licituds d'asil a la UE i més de 420.000 persones estaven a l'espera de rebre resposta sobre la seva sol·licitud d'asil. Les principals nacionalitats que actualment estan demanant asil a la UE són: Síria, l'Afganistan, l'Iraq, el Pakistan i Nigèria.

Respecte al dret d'asil, el dret a ser protegit d'una persecució present o futura, voldria assenyalar dos reptes pendents de resoldre: l'accés al dret i la baixa taxa de reconeixement de l'estatut de refugiat. Respecte a aquest punt, cal assenyalar que, el 2017, Espanya va denegar el 59% de les sol·licituds d'asil. Les xifres són semblants arreu de la UE, on només un 32% dels sol·licitants d'asil va rebre algun tipus de protecció.

I per acabar i en relació amb l'accés al dret: és deure dels estats legislar i cooperar efectivament entre ells per fer efectiu aquest dret. En la mesura que totes aquelles persones perseguides, torturades, aquelles persones originàries de països en guerra, aquelles amenaçades per raó de la seva identitat sexual o de les seves creences religioses o polítiques, no puguin exercir el dret d'asil perquè no poden sortir dels seus països, el dret d'asil esdevé només una proclama però no un dret efectiu ni universal. És responsabilitat dels estats signataris de la Convenció de Ginebra posar els mitjans per fer efectiu el dret d'asil, i evitar així rutes migratòries insegures que maten diàriament centenars de persones arreu del món. L'Estat espanyol té deures pendents en aquest sentit, ja que disposava de sis mesos des d'octubre del 2009 per aprovar un reglament de la llei d'asil, i fins ara res de res, s'evidencia, doncs, que garantir el dret d'asil no ha estat ni és cap prioritat política.

**Protecció i no devolució  
són els elements  
necessaris per poder  
parlar de dret d'asil**

---

## Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil en altres països i a beneficiar-se'n.

2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per

delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

# El poble sahrauí i la persistència en la defensa de la nacionalitat

Montserrat Fiol

Presidenta de l'Associació Catalana d'Amics del Poble Sahrauí - Girona

Quan pensem en el dret a la nacionalitat, l'article 15 de la Declaració dels Drets Humans, ens ve al cap ràpidament la situació del poble sahrauí i la seva capacitat de resistència per tal d'aconseguir la seva independència. El Sàhara Occidental era una colònia africana a la qual l'Estat espanyol va abandonar a la seva sort l'any 1975 quan el Marroc la va ocupar. Actualment és l'últim territori africà que queda per descolonitzar.

Una part dels sahrauís viu en el seu territori ocupat pel Marroc des de l'any 1975, l'altra part viu en els camps de refugiats de Tindouf, a Algèria, separats per un mur de 2.700 km de llarg envoltat de milions de mines antipersones. Moltes famílies viuen separades des de fa més de 40 anys mentre esperen la realització d'un referèndum d'autodeterminació que les Nacions Unides els va prometre, però que no arriba per interessos polítics i econòmics de diversos països europeus i sobretot del Marroc.

Els sahrauís que viuen en el seu territori legítim malviuen sota la pressió d'un govern autoritari que els reprimeix durament cada vegada que intenten manifestar el desig de recuperar la seva llibertat i els seus drets com a poble.

Els sahrauís dels camps de refugiats viuen en unes condicions terribles, al mig del desert més estèril i ressec del Sàhara. No hi ha aigua potable, no hi creix res, les temperatures són extremes i sobreviuen gràcies a l'ajuda exterior, que no sempre és suficient per viure, només per subsistir.

I segueixen allà precisament per no desaparèixer com a poble, per aconseguir la seva nacionalitat. Si cedeixen i marxen desapareixerà el poble sahrauí, no només la llengua hassania, també la cultura, els costums i tot allò que els identifica com a nació.

I aquesta situació s'està eternitzant, no hi ha hagut cap govern espanyol, veritable responsable de la descolonització, que hagi tingut prou valor per intentar solucionar aquest problema.

Ja hi ha hagut massa sahrauís que han mort en els territoris ocupats i en els camps de refugiats esperant que les Nacions Unides els resolgui el problema, tal com van pactar en els acords de pau del 1991, i comencen a sentir-se oblidats enmig del desert, sense possibilitats de viure en llibertat i obtenir el seu dret de nacionalitat.

La nostra associació cada any pot treure una colla d'infants dels camps de refugiats sahrauís de Tindouf per tal que vinguin a passar els mesos més calorosos de l'estiu amb nosaltres. Durant aquest temps els nens viuen amb famílies acollidores i mentre són aquí procurem que rebin totes les atencions necessàries. Aquí aquests infants viuen una altra realitat, però nosaltres també, perquè en contacte amb els infants sahrauís coneixem la realitat del seu poble, com és la vida als camps de refugiats, les mancances que tenen; aprenem altres maneres de viure i de veure el món, no només la seva manera de ser, la seva cultura o la religió, també la capacitat de resistència d'aquest poble per aconseguir la seva llibertat.

La solució del Sàhara Occidental és un exemple clar que els grans conflictes s'han de resoldre a través de la política, és a través de la diplomàcia que podríem aconseguir resoldre aquesta situació i la de tantes

altres persones que viuen en situacions injustes en el món. La població sahrauí fa massa anys que espera la solució al seu conflicte, de manera pacífica. Esperem que algun dia els infants sahrauís no hagin de venir a passar els estius amb nosaltres, això voldrà dir que el poble sahrauí haurà aconseguit tornar al seu país i, sobretot, haurà aconseguit el seu dret a la nacionalitat.

**Moltes famílies viuen separades des de fa més de 40 anys mentre esperen la realització d'un referèndum d'autodeterminació que les Nacions Unides els va prometre (...)**

---

## Article 15

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.

2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

# Vindicació d'un matrimoni lliure

## Carme Vinyoles Casas

Periodista i secretària de l'Associació Valentes i Acompanyades

“Si els homes lluiten per la seva llibertat i per poder jutjar per ells mateixos la seva pròpia felicitat, no és del tot inconsistent i injust pretendre la submissió de la dona? Negar-li els seus drets civils i polítics i condemnar-la a l'enclaustrament familiar?” Mary Wollstonecraft, *Vindicació dels drets de la dona* (1792), autèntic clàssic del feminisme en el qual reclama la inclusió de la meitat del gènere humà en els principis d'igualtat, llibertat i fraternitat dels quals les diferents revolucions de l'època l'estaven marginant.

De la Il·lustració cap aquí, una història apassionant i convulsa de lluites i progressos socials i polítics —també de retrocessos— en què l'estatus entre els dos sexes, tot i haver-se equiparat en molts aspectes, no ha caminat a l'una. En aquest context la Declaració Universal dels Drets Humans representa una resposta necessària per avançar en els postulats que 156 anys abans havia formulat la filòsofa i escriptora anglesa. Els dos primers articles sobre la dignitat i llibertat inherent en tot ésser humà i el reconeixement dels seus drets sense cap distinció, podrien haver-se inspirat en aquesta reflexió de Wollstonecraft: “Les desigualtats entre els homes i les dones són tan arbitràries com les del rang, la classe o els privilegis”. Per a ella,

l'educació constitueix l'antídoto contra els prejudicis que endarrereixen les societats, una educació que ha de menar les dones cap a l'emancipació i defugir tota instrucció moral que negui les seves capacitats intel·lectuals i les aboqui a casar-se com a via de supervivència. La seva consideració del matrimoni com un contracte civil amb idèntiques prerrogatives per als contractants (i no una “entrega” entre famílies en funció d'interessos pactats), és a l'avantguarda del que estableix l'article 16 de la Declaració adoptada per l'ONU el 1948.

Però la reivindicació del dret a formar família lliurement continua sent una assignatura pendent per a moltes dones que arreu del món són entregades en matrimoni contra la seva voluntat: actualment n'hi ha 700 milions de casades abans de complir 18 anys, 250 milions de les quals abans de complir-ne 15. El matrimoni forçat, de vegades també infantil, és una de les més cruels manifestacions de desigualtat i violència envers la dona que és coaccionada físicament, sexual, psicològica i emocional per la família i el seu entorn a unir-se a un marit imposat. Un atemptat als drets humans que ha romàs ocult dins de l'àmbit domèstic i comunitari i deixa les víctimes en estat d'invisibilitat, vulnerabilitat i indefensió. La situació, però,

està canviant. La lluita de moltes activistes de països del sud ha fet emergir aquesta pràctica tradicional nociva i el combat per a la seva erradicació s'ha incorporat a l'Agenda 2030 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. El manteniment del llinatge, l'autoritat inqüestionada de les persones grans, l'apropiació de l'honor femení com a símbol de prestigi comunitari són explicacions, que no justificacions, de la pervivència d'un sistema patriarcal que

no atorga a la dona la capacitat de pensar per ella mateixa i disposar sobre els seus projectes vitals i sobre la seva felicitat, justament tal i com denunciava Mary Wollstonecraft el 1792. Llavors, com ara, subjugada a la voluntat del pare o del marit i reduïda al rol domèstic se li impedeix participar o tenir un paper rellevant en la presa de decisions que fa avançar una societat. Res de nou: la vulneració d'un dret humà és en perjudici de la col·lectivitat.

### El matrimoni forçat, de vegades també infantil, és una de les més cruels manifestacions de desigualtat i violència envers la dona

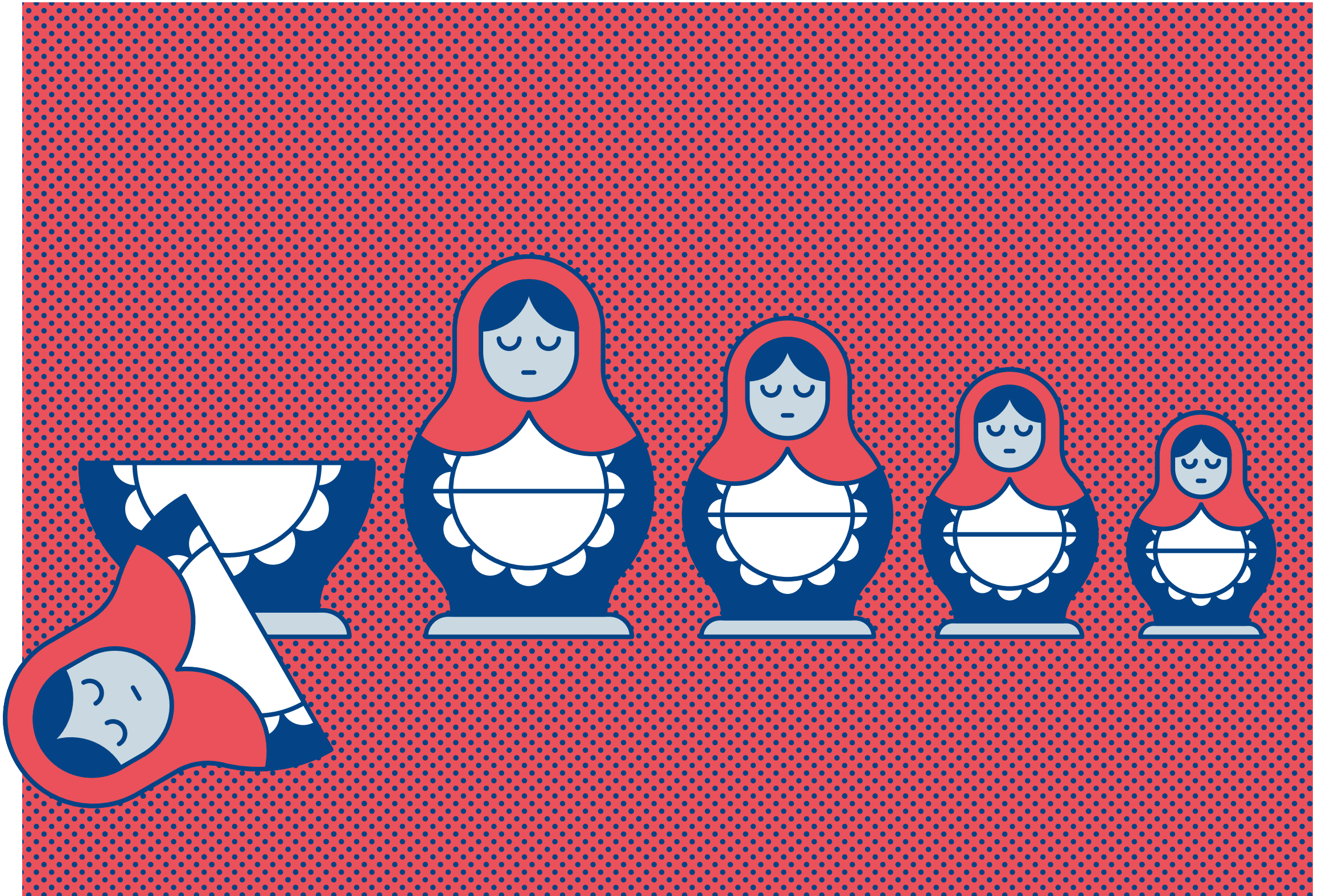
#### Article 16

1. Els homes i les dones, a partir de l'edat núbil, tenen dret, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, a casar-se i a fundar una família. Gaudiran de drets iguals pel que fa al casament, durant el matrimoni i en la seva dissolució.

2. Només es realitzarà el casament amb el lliure i ple consentiment dels futurs esposos.

3. La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.





# La terra és de tots i totes!

João Pedro Stedile

Militant social del Moviment dels Treballadors Rurals Sense Terra (MST) i de Via Campesina.  
Net d'immigrants trentins al Brasil

Prop del 58% de la població mundial encara viu en regions rurals i es dedica a treballar la terra per al seu sosteniment i per reproduir-se com a éssers humans.

La majoria són camperols que treballen de forma familiar, produeixen aliments per a la seva subsistència i venen els excedents. Contribueixen a la preservació del medi ambient i conviuen amb la natura. Molts, però, s'han transformat en assalariats rurals i venen la seva força de treball als terratinents i les empreses. I altres ni tan sols aconseguen una feina i es veuen obligats a migrar de les seves regions i fins i tot dels seus països.

## La terra no pot ser una mercaderia gestionada per la propietat privada

Gairebé tots afronten molts problemes per la manca de seguretat en relació amb els seus drets humans. La majoria d'estats del món, que els haurien de garantir a tota la població, són dominats per les forces del capital financer i de les grans corporacions agrícoles que impedeixen la supervivència dels camperols i de les poblacions rurals.

La terra, l'aigua, la biodiversitat, els vents, el sol, les llavors, són béns de la natura. Compleixen una funció social importantíssima per a la reproducció de la vida humana i dels éssers vius. Per això, tots els corrents filosòfics defensen que s'haurien de considerar béns al servei del bé comú.

Però el capitalisme, com a manera d'organitzar la producció i la vida de les societats, vol imposar la propietat privada sobre cada ítem de la natura. Vol transformar-los en mercaderies que es compren, es venen i de les quals es treu benefici.

Vol transformar el món en una granja on cada dia vengui a cada persona la seva ració a través d'empreses transnacionals com Cargil, ADM, Monsanto, Bunge o Nestlé, que controlen el comerç mundial d'aliments.

Pitjor encara, altres empreses segueixen emmetzint-nos amb els seus productes —Bayer/Monsanto, Basf, Syngenta, Dupont, Shell—, com si fos necessari utilitzar verí per produir aliments. Després, quan emmalaltim, ens venen els seus remeis industrialitzats.

I els bancs, mancomunats amb aquestes empreses, ho financen tot i en treuen pro-

fit amb els interessos i especulant al mercat de valors.

Els moviments camperols d'arreu del món, articulats al voltant de la Via Campesina ens rebel·lem contra aquesta ofensiva del capital. Defensem el dret d'accedir a la natura de totes les persones, i els aliments i l'aigua, com un dret humà al qual tothom ha de tenir accés. Ho resumim en el concepte de sobirania alimentària, en què cada poble té el dret i el deure de produir els seus propis aliments al territori on viu. Els governs i els estats han de garantir les condicions perquè aquesta política es dugui a terme.

Defensem el dret que té cada família de treballar la terra com una concessió d'ús de la societat. La terra no pot ser una mercaderia gestionada per la propietat privada. Els camperols han de tenir dret a treballar-la en pau i amb la garantia de l'estat que ningú els en desallotjarà. Per això necessitem un dret social d'accés als béns de la natura.

---

### Article 17

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.

2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat.

Tot això estem proposant-ho a les Nacions Unides, en el que seria la CARTA dels drets camperols. Però els governs i els estats són, majoritàriament, titelles dels interessos del gran capital financer i de les empreses transnacionals, i per això estan posant en perill la vida de la majoria de les persones del planeta. Les conseqüències són la falta d'aliments i d'aigua així com els refugiats econòmics i els emigrants. La premsa burgesa d'Europa predica el racisme contra els immigrants i refugiats en amagar que són provocats per l'acció de les empreses europees a l'Orient Mitjà i Àfrica.

El món està en crisi profunda. Però hi ha energies salvadores enmig de la pols, i tinc esperances que en un futur proper s'alçaran per superar el capitalisme i crear les bases de societats més justes, igualitàries, postcapitalistes, en què tothom tindrà garantits els drets de treballar, de renda, de viure, d'habitatge, d'alimentar-se, de protegir els béns de la natura i d'accés a l'educació i la cultura.

# Novetat històrica en l'evolució de l'espècie humana

José María Vigil

Teòleg sancionat pel Vaticà amb tres anys de silenci en temps de Benet XVI

El reconeixement de la llibertat de pensament, de consciència i de religió com un dret humà representa una novetat històrica en l'evolució humana. I molt recent: dels 200.000 anys que pot tenir la nostra espècie, només fa uns pocs segles que va començar a emergir aquesta consciència de llibertat. Tota la nostra història anterior —diguem que des de Sumer o Hammurabi— és el testimoni viu de la manca de llibertat en aquests tres àmbits de la persona humana als quals es refereix l'article 18.

Els imperis, en general, van exigir als pobles la submissió a la seva cultura i a la seva religió. Encara no fa quatre segles que a Occident es mantenia vigent el principi *cuius regio, eius religio*: els súbdits —encara no eren “ciutadans”— havien d'adoptar necessàriament la religió del governant. Es considerava obligada l'acceptació de la “ideologia total” del poder polític, que incloïa l'àmbit ideològic, el polític i el religiós. En aquests tres camps, tan sagrats, la persona no hi tenia llibertat.

Les religions —que probablement van néixer amb el sorgiment dels poders “polítics” (la *polis*, les ciutats estat)— van heretar gairebé “genèticament” la mateixa vinculació fèrria entre ideologia, religió i poder. El cristianisme en concret, com

a religió majoritària d'Occident, ha conservat aquest hàbit fins fa quatre dies: tot just el 1965 l'Església catòlica va reconèixer oficialment la “llibertat religiosa”, i va acceptar la necessitat d'abandonar les societats de “cristiandat”.

Convé recordar que potser és Occident la regió del món que ha fet un recorregut més conscient i esforçat per descobrir i per reconèixer aquest dret i implementar aquesta llibertat. Van ser necessàries les doloroses però molt fecundes “guerres de religió” europees per descobrir la necessitat d'elaborar un nou “contracte social”, construït ja sense adherències religioses ni teològiques, basat només en la “naturalesa humana” (el “jusnaturalisme” polític), amb el qual, en conseqüència, totes les religions van ser destronades de la seva participació en el poder polític, i relegades a la “vida privada” i lliure dels ciutadans. Fa ja més de tres segles que Occident va conquerir aquest nou nivell de consciència. Lamentablement, va haver-ho de fer en contra del cristianisme, que durant dos segles va enrocar-se en una defensa numantina del monàrquic —no democràtic— *Ancien Régime*. Només amb Joan XXIII va resultar possible, inesperadament, l'acceptació dels DH a l'Església catòlica (l'encíclica *Pacem in terris*, 1963), i la

conversió a allò que per al cristianisme era una “novetat històrica”: la llibertat religiosa, la renúncia a la societat de cristiandat, que portava en vigor un mil·lenni i mig, des de Teodosi (380). Feia ja 15 anys que la societat civil, a l'ONU, havia arribat a la Declaració Universal dels Drets Humans (1948); mai no és tard quan arriba.

Una altra religió, la segona en proporció quantitativa en la humanitat actual, encara no accepta aquest dret de la llibertat religiosa, de pensament i de consciència, i es manté en la necessitat de convertir els “infidels” i aconseguir que a la societat mundial s'imposi absolutament la seva pròpia llei religiosa.

Com es veu, doncs, aquest 18è dret universal declarat dista encara molt de veure's universalment acceptat; el cristianisme, l'Església catòlica en concret, l'accepta només per a la societat civil, no pas per aplicar-se'l a ella mateixa. Quan es veurà

reconegut, tant per les societats com per les religions? Cal seguir somiant, militantment, per tal que aquesta novetat històrica es consolidi.

**Les religions (...)  
van heretar gairebé  
“genèticament” la mateixa  
vinculació fèrria entre  
ideologia, religió i poder**

## Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de

canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva

religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.



# Llibertat per oprimir

## Josep Miquel Arenas Beltran, Valtònyc

Tècnic informàtic i raper exiliat a Bèlgica

Malgrat la meva situació, obligat a partir de casa meva per evitar una condemna de 3 anys i 6 mesos de presó per les meves cançons, no estic gens d'acord quan algú diu que a l'Estat espanyol no hi ha llibertat d'expressió. Per exemple, no és gens difícil trobar befes contra algú que pateix una discriminació històrica, social, econòmica sense cap sentència condemnatòria per part de la justícia (que no vol dir que jo la desitgi, és clar).

Fa unes setmanes, vàrem veure com la “dreta” i els que no són d'esquerreres ni de dretes —és a dir, els de “dretes”— van intentar posicionar-se a favor de la “llibertat d'expressió”. Volien tractar d'hipòcrites els que denunciem la repressió de l'Estat o la patim. Volien equiparar la protesta social a la censura i persecució per part d'un estat on els poders franquistes manen més que els democràtics. Si des de la seva posició de privilegiats volen riure's d'un col·lectiu o una ètnia que històricament ha estat maltractada, assenyalada o perseguida i aquesta s'organitza per defensar-se davant aquests atacs, el mínim és assumir que contribueixes a perpetuar els rols opressors i que els oprimits tenen el seu dret a indignar-se i mobilitzar-se.

“Què passaria si aquest noi que fa rap digués tot el que diu però en contra dels homosexuals, els negres i les dones?” Doncs que seria tertulià a Intereconomia, com Hermann Tertsch, que assegura que aniria a la presó abans de permetre que el seu fill compartís aula amb un homosexual. O potser seguiria treballant a la fruiteria on he treballat sempre, perquè el fiscal no veuria delictes d'odi en demanar bombardejar Barcelona com va fer Jiménez Losantos, ni tampoc veuria cap mena de delictes a amenaçar Puigdemont des d'un tanc de guerra com també va fer aquell militar espanyol. O, finalment, seria polític de Ciudadanos, en què la incitació a l'odi cap a un poble és constant en discursos i actes, ben lluny, a més, del context artístic d'una cançó.

El delictes d'odi, que havia de servir per protegir col·lectius en risc d'exclusió o vulnerabilitat social com, per exemple, les dones —l'any passat els homes en vam matar més de 80—, s'ha convertit en un paraigua gegant per a polítics, banquers i antidisturbis. Considero que la llibertat d'expressió és la llibertat de la qual disposem els oprimits per opinar dels poderosos. Però, de cop i volta, ens han arrabassat aquest dret com a poble i l'han donat als

privilegiats per poder atacar impunement els més desprotegits.

Podríem concloure, doncs, que la llibertat d'expressió a l'Estat espanyol encara hi és present, però només per als d'un bàndol.

Moltes gràcies a la Coordinadora per tota la feina que feu i compartiu. Ni un pas enrere!

**El delictes d'odi, que havia de servir per protegir col·lectius en risc d'exclusió o vulnerabilitat social (...), s'ha convertit en un paraigua gegant per a polítics, banquers i antidisturbis**

---

### Article 19

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de

cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

# La criminalització de la protesta, el dret de reunió en perill

Jesús Gellida

Polítolleg i investigador social

L'any del 70è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans aquests drets i llibertats no estan garantits en un món global, on les pràctiques dels estats els estan fent retrocedir.

La batalla per la justícia social i la defensa d'aquests valors és global. La lluita feminista i dels col·lectius LGTBI, la defensa del territori contra l'extractivisme, els processos d'autodeterminació dels pobles, les protestes per un treball digne, les reivindicacions per uns serveis públics i de qualitat, les campanyes contra els tractats de lliure comerç i inversió; són només alguns exemples de lluites socials, laborals, nacionals o mediambientals d'arreu del planeta que, mitjançant l'exercici del dret de reunió i associació pacífica, reivindiquen una vida digna.

El dret de reunió és un dret fonamental en qualsevol democràcia i societat plural, recollit en l'article 20 de la Declaració Universal. Les conquestes en matèria de drets i llibertats s'han aconseguit a través de l'exercici d'un dret de reunió i associació intrínsecament lligat al de manifestació i protesta pacífica. Els governs ho saben i, per això, molts d'ells, el limiten prioritzant una suposada seguretat ciutadana —com a bé jurídic—, restringint i vulnerant l'exer-

cici de drets civils i polítics. La criminalització de les mobilitzacions pacífiques, l'ús excessiu de la força, les pràctiques de vigilància, així com les reformes legals restrictives amenacen el dret de reunió i associació, el qual inclou la llibertat de qüestionar la forma en què s'organitza un estat o les polítiques públiques que aplica un govern. En aquest sentit, les mesures d'austeritat —de retallades en drets econòmics, socials i culturals— aplicades en els darrers anys van produir un gran descontentament social que va portar la indignació als carrers.

L'assenyalament, l'estigmatització, la persecució i la criminalització de la protesta de naturalesa pacífica, i la discrecionalitat policial contra activistes, periodistes, artistes i moviments socials produeix una indefensió de la ciutadania. Una estratègia de la por per produir un efecte de desmobilització, de silenciar la societat i d'emordassar les veus crítiques defensores dels DH. Aquestes polítiques de limitació de drets i llibertats recorren el món i les pràctiques dels estats són múltiples i similars. Un exemple d'això és el cas espanyol, on l'esclat del 15-M i les multitudinàries i pacífiques mobilitzacions del moviment sobiranista català, junt amb les mareas pels drets socials, les marxes de la dig-

## Les conquestes en matèria de drets i llibertats s'han aconseguit a través de l'exercici d'un dret de reunió i associació intrínsecament lligat al de manifestació i protesta pacífica.

nitat i les diverses vagues generals —en un context de fort descontentament social— va portar el govern a aprovar la Llei de seguretat ciutadana, més coneguda com a llei mordassa, i la reforma del Codi penal, per restringir la protesta. Una llei que no té cap justificació jurídica, ni ètica, ni politicosocial, sinó que és una mesura ideològica per limitar els drets de reunió pacífica, d'expressió i d'informació.

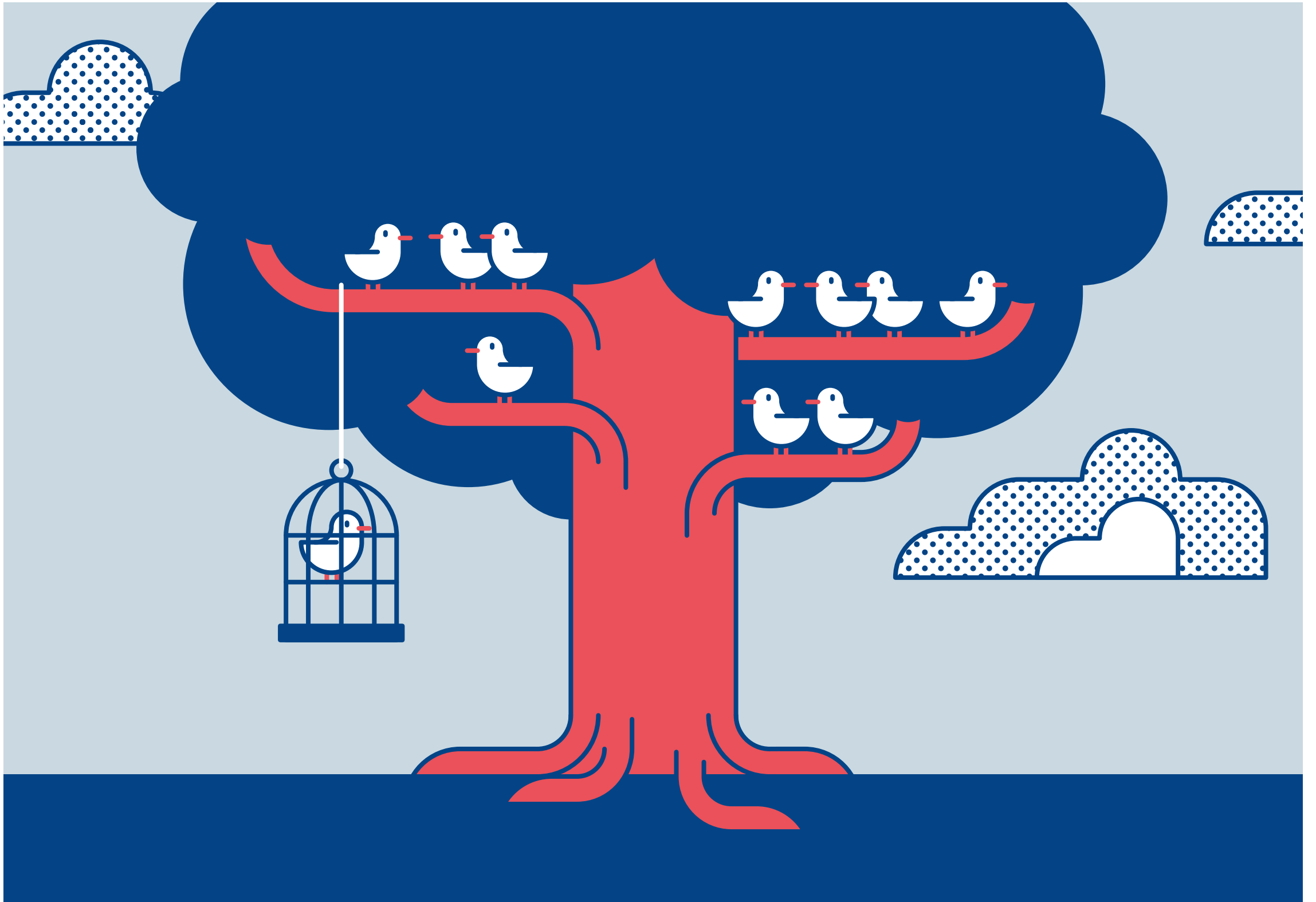
Aquests abusos contra els DH amenacen l'estat de dret. És essencial reivindicar mecanismes de rendició de comptes dels

governos i garantir la supervisió dels cosos i forces de seguretat —per evitar arbitriaritats i excessos policials, així com defensar els que defensen i confrontar les injustícies des de la resistència activa, no violenta, com a forma legítima de transformació social.

El poder del carrer és un fre essencial a les derives del poder de l'establishment i un instrument des d'on defensar els drets i les llibertats.

### Article 20

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.



# Des d'una perspectiva filosòfica

Mostafà Shaimi

Investigador a la UdG i formador en processos comunitaris

La Declaració Universal dels Drets Humans és el marc de referència dels països europeus. De fet, és el barem per clarificar si un país és democràtic. Però sabem que la democràcia actual, en el context europeu, està mancada d'alguns aspectes que són fonamentals per aconseguir una societat justa i sense exclusió. Per això hi ha qui opina que no podem parlar de democràcia, sinó de processos de democratització. Altres, en la mateixa línia, parlen de *democratitzar* la democràcia. En tot cas, existeixen prou elements que posen en dubte la bona salut de la democràcia europea i, fins i tot, en alguns casos, se li fa una esmena a la totalitat. Però el concepte de democràcia és un concepte vague, és a dir, que de democràcies n'hi ha moltes i, a més, molts governs s'autoatorguen l'etiqueta de demòcrates malgrat la vulneració sistemàtica de drets humans fonamentals. Més enllà de la vaguetat del concepte, és evident que la democràcia es troba en un procés de «desdemocratització» iniciat per la crisi de l'Estat nacional i precipitat pel sistema neoliberal.

En l'era de les migracions i de la gran mobilitat humana, una de les tensions de les democràcies europees actuals té a veure amb la distinció de *ser ciutadà*. La categoria de ciutadà (que té associada tota una sèrie

de drets i deures) està vinculada intrínsecament, a ser nacional del país. Però què passa amb aquelles persones que no són nacionals del país i que no tenen la categoria de *ser ciutadà*? En termes de deures, aquestes persones que es troben en situació de regularitat estan obligades a complir igual que els ciutadans. Però, en termes de drets, es troben clarament en situació d'inferioritat. Les dues categories: *ser ciutadà* i *ser immigrant* es basen en dues concepcions, si em permeteu, de la *personalitat jurídica* que designa, en termes arendtians, dues vies separades de *dret als drets*.

La Declaració Universal dels Drets Humans, no resol aquesta tensió. Al contrari, la legitima. En l'article 21 diu: "1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país [...]. 2. Tota persona té dret [...] a accedir a les funcions públiques del seu país. 3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques [...]". La idea del *seu país* representa una gran dificultat: les persones d'aquí del país i les que no. Reserva la participació política a aquells que són del país. Aquesta aplicació comporta una *determinació* que, en conseqüència, genera una negació. Determina i limita la ciutadania només a aquells que són del

país. Cal tenir en compte que això topa amb un altre dret universal: *dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat*. Aquest doble dret, antagònic, permet als estats establir una separació gradual, en termes de drets. A l'interior de l'Estat: "ciutadà", "immigrant legal" i "immigrant il·legal". I fora o al límit de l'Estat, a través del control de la frontera i permetent l'entrada només a aquells que l'Estat té interès que entrin. Per tant, aquest tracte de diferència tant en la lliure circulació, a nivell internacional, com en la participació política, a nivell nacional, constitueix una categorització i jerarquització d'"allò humà".

Aquesta diferència és legitimada, en el context europeu, per lleis i normes que organitzen l'exclusió i estableixen meca-

nismes controladors i dispositius de filtre. D'aquesta manera, els estats, traslladen la frontera externa a l'interior de la societat i, en termes foucaultians, el racisme esdevé una eina de govern. La pregunta que es fa necessària és: pot haver-hi democràcia en un govern que institucionalitza el racisme?

**En l'era de les migracions i de la gran mobilitat humana, una de les tensions de les democràcies europees actuals té a veure amb la distinció de ser ciutadà**

## Article 21

1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits.

2. Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.

3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament per sufragi universal i igual i per vot secret o per altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

# Un estat del benestar per a tothom, sense límits ni privilegis

Lluís Puigdemont

Director de la Fundació SER.GI, president del Consell Català de Cooperació i vicepresident de la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme

Els nostres responsables polítics parlen, sobretot aquests últims anys, de reculada econòmica i d'estar patint una crisi de l'estat del benestar. Realment, ens hauríem de preguntar si l'hem gaudit mai aquest dit estat del benestar. És evident que no. Almenys no tothom ha tingut accés als drets més bàsics, en igualtat de condicions. I part de la nostra societat tampoc ha gaudit de la mateixa manera una igualtat d'oportunitats en l'accés al treball, l'habitatge, l'educació.... I aquesta situació encara és més aguda si ens fixem en els països mal anomenats en vies de desenvolupament, on la manca de drets i d'un estat del benestar és molt més acusada.

L'article 22 de la Declaració dels Drets Humans diu que tota persona, com a membre de la societat, té el dret a la seguretat social. A casa nostra, si per exemple ens fixem en la sanitat pública, comprovem com aquesta no només ha patit retallades en detriment dels serveis que ofereixen a la població, sinó que, fins i tot, s'havia qüestionat l'accés universal al sistema sanitari públic. I no hem d'oblidar que l'accés universal s'havia assolit, després de moltes lluites, i que era un dels símbols més importants del nostre estat del benestar. En els països empobrits, l'accés

a una sanitat pública, gratuïta, de qualitat i accessible ni se la poden imaginar.

El mateix article continua reconeixent que també es té el dret a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la dignitat de la persona i el lliure desenvolupament de la seva personalitat. Realment els nostres dirigents polítics estan fent tot el que està a les seves mans per satisfer els drets que ens pot donar un estat del benestar òptim i digne per a tots els ciutadans i ciutadanes? O bé estan satisfent els interessos de les grans empreses, els mercats internacionals i la banca?

En aquests moments que algunes veus diuen que s'està recuperant la nostra economia, també es parla de noves esclavituds; de persones que cobren per sota del conveni del sector laboral o ni arriben al sou mínim interprofessional; de les hores

**No tothom ha tingut accés als drets més bàsics, en igualtat de condicions**

que es fan sense contracte, sense el descans necessari... Qui ho acaba patint són les persones més fràgils de la nostra societat, els més indefensos. I a més, després d'haver patit una bombolla immobiliària, que ha expulsat de casa seva milers de famílies, estem sentint que en moltes ciutats es viu un procés de gentrificació que desplaça la població amb menys recursos cap a barris perifèrics o altres poblacions properes, per no poder pagar el preu dels lloguers que estan imposant.

La lluita per un estat del benestar, malgrat ser un dret que ha d'aconseguir-se amb l'esforç de cada país, el compromís ferm i la solidaritat ben entesa de la societat civil és clau per caminar cap a aquest objectiu, on tothom hi ha de poder participar en igualtat d'oportunitats, mentre els nostres drets no són respectats o acomplerts. Caldria, per tant, caminar cap a un lloguer just, segons el nivell d'ingressos de cada família; una educació que doni oportuni-

tats a infants i joves per al seu èxit educatiu en la vida; una ciutadania plena, amb el reconeixement i la participació de tothom que visqui en un mateix barri, poble...; una sanitat pública i universal, que no limiti l'accés per raons inhumanes; un accés al treball digne que respecti condicions laborals de seguretat, de salari... És demanar molt?

## Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i

la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets

econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

# El treball és un dret universal

## Adama Boiro

Activista social

El 10 de desembre de 1948 es va proclamar la Declaració Universal dels Drets Humans que, a l'article 23, parla del dret al treball digne per a totes les persones, independentment de la seva condició humana i situació administrativa (homes, dones, discapacitats, estrangers en situació regular o irregular, persones majors de cinquanta anys...) tothom té dret al treball remunerat.

Anem una mica enrere per parlar de l'origen tan important d'aquest dret: el moviment obrer. Aquest moviment tenia com a objectiu lluitar contra totes les discriminacions que patia la classe obrera en una època en la qual els treballadors feien jornades d'entre dotze i setze hores amb uns salaris molt baixos. Una lluita que va comportar uns canvis en el seu moment; dic en el seu moment perquè avui els treballadors sembla que tornem a l'època quan es gestava aquella tan gran revolució.

**L'esclavatge que més ens hauria de remoure la consciència i cridar-nos a demanar més justícia és l'explotació de les dones prostituïdes**

Actualment, a casa nostra hi ha un tipus d'indústria que contracta una gran quantitat d'homes joves i forts, que redueix la nostra llarga llista de l'atur. La gran majoria d'aquests homes que entren en la cadena de producció d'aquestes indústries són persones immigrades. Aquest és sens dubte, a priori, un efecte positiu. Però n'hi ha prou de reduir la llista d'atur? No, no quan les condicions de treball són d'esclavatge: els treballadors contractats es veuen obligats a signar un contracte que posa com a condició una jornada de dotze hores diàries amb un descans de trenta minuts i uns salaris molt baixos. El treball dignifica, però no en aquestes condicions.

En les feines de neteja de llars i d'hotels, al contrari del que passa amb les empreses anteriorment esmentades, la majoria de contractacions són de dones, són les empleades del servei domèstic, les anomenades kellys. En aquest cas, però, s'estan organitzant i han elaborat un text amb les reivindicacions de Las Kellys, en què proclamen quins són els drets de les treballadores i quins són els canvis necessaris al sector:

—Jubilació anticipada: que s'estableixin coeficients reductors per tenir pensions decents i obtenir el reconeixement de treball penós.

—Reconeixement de malalties professionals directament relacionades amb l'aparell motor i musculoesquelètic.

—No a l'externalització: modificar l'article 42 de l'Estatut dels treballadors per garantir la igualtat de contractació i incorporar-hi la llei Kelly per impedir la cessió il·legal de les treballadores.

Hem parlat d'aquest sector com podríem haver esmentat altres sectors com el turístic, el tèxtil..., però l'esclavatge que més ens hauria de remoure la consciència i cridar-nos a demanar més justícia és l'explotació de les dones prostituïdes.

Les guerres, la fam, la pobresa extrema i el canvi climàtic estan provocant despla-

çaments de persones arreu del món. Les persones que fugen d'aquests drames necessiten aliments, sostre i seguretat per tal de recuperar la seva dignitat. Aquestes tres coses són fàcils si una persona té una feina remunerada.

El dret al treball remunerat no ha de ser només una norma escrita en un paper, sinó una aplicació pràctica per a totes les persones, independentment del seu origen, sexe, color de pell o religió. Sense un treball digne per a totes i tots, no aconseguirem una societat cohesionada, perquè la societat comença amb l'individu, amb la família i després la comunitat.

El treball és un dret universal i dignifica les persones, però no a qualsevol preu.

### Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.

2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.

3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que assegurï per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.

4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.



# Treballes per viure o vius per treballar?

Anna Güell

Educadora i emprenedora social

“L’art del descans és una part de l’art de treballar”

—John Steinbeck

La necessitat de buscar un equilibri entre el temps de treball i el temps de descans, els interessos de les empreses i de les persones treballadores en el repartiment d’aquests temps és un repte que torna a repuntar. La reducció del temps de treball ha estat una reivindicació constant des del naixement del moviment obrer per part dels treballadors i de les treballadores. Encara tenim molt camí per fer, he consultat diferents estudis que constaten que un 22% de la força de treball al món, aproximadament 614,2 milions de persones, treballa més de 48 hores setmanals, és a dir, tenen jornades de durada “excessiva”, i fins i tot, en alguns casos, no es disposa de cap tipus de descans i es continua treballant en condicions d’esclavatge. Aquest abús d’hores de treball no passa només als països on és sabut que encara no s’ha desenvolupat una legislació que permeti l’accés al dret al descans, sinó que també el trobem a casa nostra amb, per exemple, les persones empleades de la llar i de les feines de cura. L’Estat espanyol és un dels tres països de la Unió Europea, juntament amb França i Itàlia, on el tre-

ball de la llar té més pes: representa el 5% de l’ocupació. Les treballadores d’aquest sector són aquelles persones que s’ocupen de les situacions de criança, dependència i envelliment, tenen cura de fills i avis i del manteniment de les cases. Es tracta d’un àmbit laboral molt feminitzat, en què les dones representen més del 90% del total d’empleades, i en el qual hi ha un alt percentatge de persones immigrades (entre el 50% i el 60%). Aquest treball no sempre es considera com a tal perquè s’associa a l’àmbit de la reproducció, però és imprescindible per al sosteniment de l’economia i de la vida. Com en qualsevol altra feina, hi ha un límit de 40 hores setmanals de dedicació efectiva. Tot i això es poden ampliar amb temps de presència, fins a 20 hores més a la setmana i també es pot pactar la pernoctació del treballador/a a casa. D’això últim se’n diu treballar com a intern o interna. Cal fer visible la situació que comparteixen moltes dones que s’hi dediquen, que es veuen obligades a fer jornades de 10 o 12 hores diàries, moltes vegades sense contracte de treball i sense descansos. A més, les que no disposen d’autorització administrativa per treballar pateixen una explotació addicional i també s’han denunciat situacions d’assetjament sexual, entre d’altres vulneracions dels seus drets.

Uns altres drets que a vegades poden entrar en contradicció són, d’una banda, el dret al descans i, de l’altra, el dret al lleure. La influència dels salaris en les hores de treball té un paper important, perquè quan el lleure es converteix en consum (espectacles, restauració, viatges...) implica un gran poder adquisitiu. Així, de vegades estem atrapats en treballar més hores per poder comprar lleure.

S’ha de caminar cap a una gestió del temps de treball i el temps de descans en què es tinguin en compte no sols les exigències i necessitats empresarials, sinó també els interessos dels mateixos treballadors i treballadores. Cal implantar actuacions (horaris flexibles, teletreball...) perquè les persones treballadores disposin d’un major marge de gestió del seu temps per, així, poder-lo dedicar a satisfer necessitats personals i familiars.

Com deia Leonardo da Vinci: “De tant en tant desapareix, pren-te un petit descans,

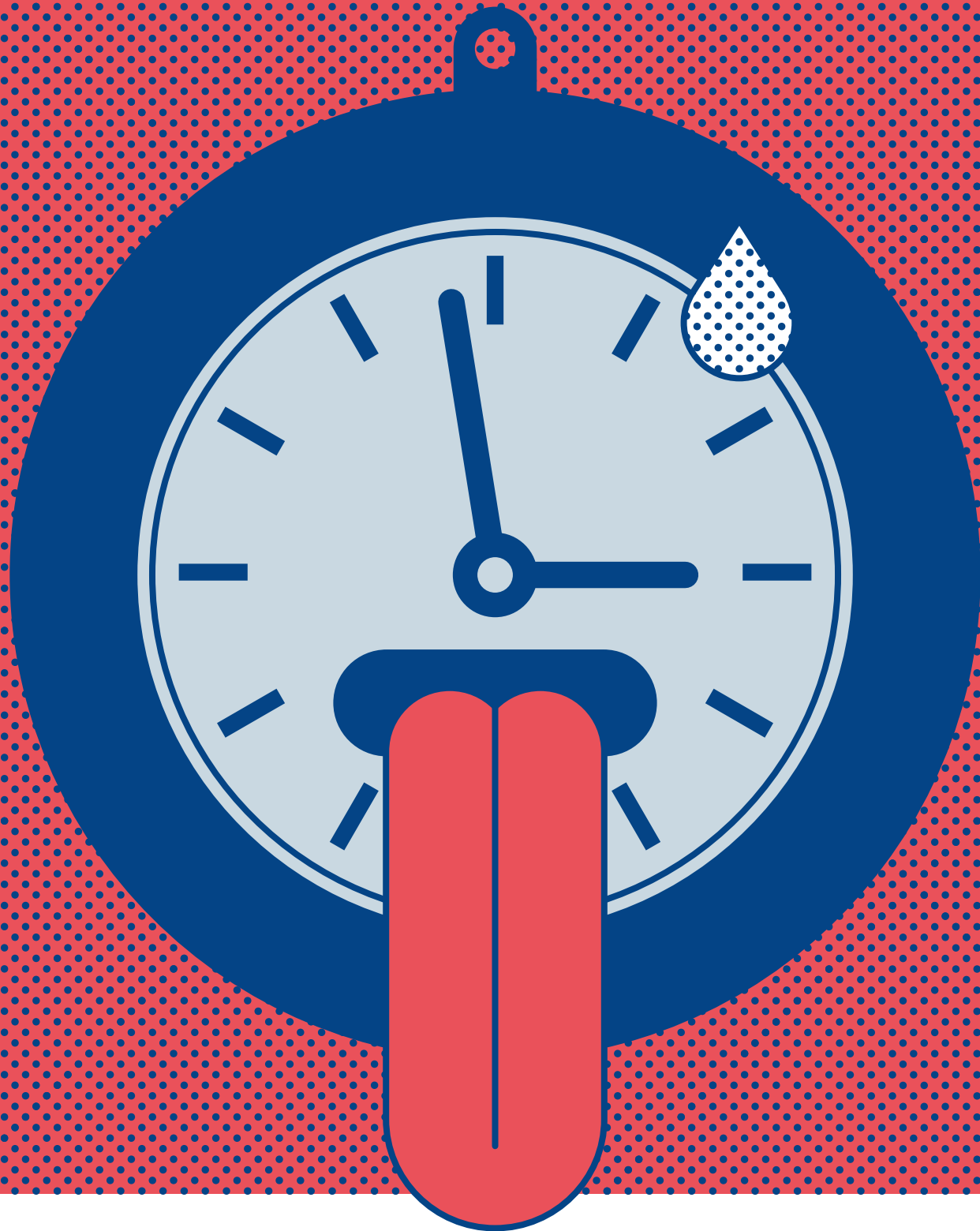
perquè quan tornis al teu treball el teu criteri sigui més encertat. Pren-te’l amb certa distància, perquè així el treball sembla més petit, la major part es pot assimilar en un tancar i obrir d’ulls, i la manca d’harmonia i la proporció és més fàcil de veure”.

**Cal implantar actuacions (horaris flexibles, teletreball...) perquè les persones treballadores disposin d’un major marge de gestió del seu temps**

---

## Article 24

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.





# Els drets es defensen! Pel ple compliment de la Llei de la renda garantida de ciutadania

Diosdado Toledano González

Representant de la Comissió promotora  
de la renda garantida de ciutadania

La Declaració Universal dels Drets Humans, a més d'estimular nombroses iniciatives per defensar i garantir els drets al llarg dels últims 70 anys, les ha dotat de la força moral i política per dur-les a terme. En particular, de l'article 25 de la Declaració es desprèn que tota persona en situació de pobresa o de vulnerabilitat té dret a rebre les prestacions socials i econòmiques que li permetin viure amb els mínims de dignitat.

Però entre la Declaració i la seva realització pràctica ha transcorregut un temps excessiu, en el qual s'ha acumulat molt de dolor i violència social. Encara en molts llocs del món aquests drets no estan garantits. Fins i tot a Espanya i a Catalunya, la plena superació de la pobresa és una assignatura pendent, amb prestacions que no cobreixen les necessitats mínimes de les persones per tenir una vida digna, o bé, on les lleis existents com la renda garantida de ciutadania (RGC) s'incomplixen.

La iniciativa legislativa popular (ILP) de l'RGC va tenir un llarg recorregut des de la primera convocatòria el 15 de setembre de 2011 per promoure-la, fins a la seva aprovació per unanimitat al Parlament de Catalunya el 12 de juliol de 2017. Aquesta iniciativa buscava fer realitat l'article 24.3

de l'Estatut d'Autonomia que estableix que "les famílies i persones que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania que els assegurï els mínims d'una vida digna".

Les dificultats de tota mena trobades durant el desenvolupament d'aquesta ILP al Parlament, on va ser tramitada per via d'urgència i va trigar més de tres anys i mig a ser aprovada, anunciaven els greus problemes que s'han trobat en la implementació actual.

Després de la seva inicial i correcta posada en marxa, en passar automàticament les persones i famílies que perceben la renda mínima d'inserció a la nova prestació de l'RGC, i actualitzar els complements de prestacions socials, compensacions no contributives, subsidis d'atur, etc., amb l'RGC, ens hem trobat amb un greu problema en la tramitació de les noves sol·licituds efectuades a partir del 15 de setembre de 2017.

Les dades parlen per si soles, de les 113.693 sol·licituds reconegudes a principis de setembre de 2018 pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, només se n'han aprovat 2.078 d'RGC i 1.752 de complements d'RGC, en total el 3,36 %.

Milers de persones i famílies han patit injustament la denegació de la sol·licitud, mentre que altres milers de sol·licitants veuen conculcats els seus drets en incomplir-se el silenci positiu, en rebre les resolucions denegatòries fora del termini legal. En els últims mesos, també se suspenen de manera injusta o desproporcionada, nombroses prestacions concedides d'RGC.

Reprenent el títol d'aquesta aportació, els drets es defensen, i les lleis que els garanteixen s'han de complir, governi qui governi.

En aquesta tasca totes les persones estan preocupades. La Comissió Promotora de l'RGC, amb les entitats socials, cíviques i polítiques solidàries, faran tots els esforços necessaris perquè es compleixi la llei. Defensarem els drets de les persones i ens

sentim especialment estimulats en aquest 70è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.

**La plena superació de la pobresa és una assignatura pendent, amb prestacions que no cobreixen les necessitats mínimes de les persones per tenir una vida digna**

## Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té

dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.

2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen d'igual protecció social.

# L'educació, un dret fonamental encara no assolit

Dolors Terradas

Membre de Banyoles Solidària

L'objectiu de l'article 26 de la Declaració dels Drets Humans de l'any 1948 era que la instrucció elemental fos gratuïta i obligatòria per a tothom, així com que s'assolís l'accés a l'educació secundària, professional i universitària en igualtat de condicions. Però avui dia, oficialment hi ha 774 milions de persones analfabetes.

Aquestes són dades oficials, segurament molt per dessota de la realitat. La majoria d'aquestes persones que no tenen les competències bàsiques de lectura, escriptura i càlcul viuen a Àfrica, els estats àrabs i l'Àsia meridional. I dues de cada tres són dones, tant majors de 15 anys com també nenes, amb menor accés a l'ensenyament encara en molts països.

Podríem centrar-nos en molts altres aspectes de l'educació, però crec que el més important és precisament aquest nombre de persones analfabetes en el món de la societat de la informació. Tal com diu el director general de la UNESCO "l'alfabetització proporciona autonomia, i influeix en el comportament de les persones, les famílies i les comunitats". Aquestes persones analfabetes formen part de la gent més pobra de les seves pròpies comunitats, dels que viuen en barris marginals o bé en poblets apartats. Sol ser la gent que

fa els pitjors treballs a les ciutats i pagesos pobres. Persones que sense les habilitats de lectura i càlcul són molt vulnerables, fàcilment manipulables, que no sols tenen dificultats per desenvolupar-se elles, sinó que també tenen un alt risc de transmetre la seva pobresa als descendents.

És cert que la no alfabetització no és l'única causa de pobresa però hi contribueix en gran mesura. Moltes de les dones que trobem venent pels carrers de les ciutats africanes o índies, per exemple, contribueixen en gran mesura al sosteniment de la seva llar i en general són dones analfabetes. Si bé totes elles han adquirit un bon grau d'aprenentatge per la pràctica, no saber llegir o fer càlculs matemàtics una mica complexos els impedeix de millorar i planificar els seus petits negocis. Les poden enganyar amb més facilitat i no poden sortir del cercle en el qual estan i al qual moltes vegades acaben implicant les seves filles.

Però el coneixement també és important per a la societat en general. Està demostrat que les dones que han anat a l'escola són capaces de cuidar millor els seus infants, i que els seus fills i filles segueixen el seu camí. Això no vol dir que una dona analfabeta sigui pitjor mare, sinó que els humans tendim a reproduir els comportaments.

## La no alfabetització no és l'única causa de pobresa però hi contribueix en gran mesura

Una mare que ha treballat des de petita troba normal que la seva filla també ho faci. No és el mateix el concepte d'higiene d'una persona que ha passat per l'escola que el d'una altra que no hi ha anat. A la majoria de països s'exigeix als infants que portin calçat i uniforme, que entrin nets a l'aula i que guardin una certa disciplina. Aquests comportaments de netedat en els infants es transmeten després també als fills. La idea dels microbis, bacteris nocius, virus, etc. s'adquireix a l'escola i després

s'aplica a la vida quotidiana vigilant l'aigua, els aliments, comprant millor els mecanismes de transmissió de les malalties, la importància de les vacunes, de donar els medicaments de manera ordenada.

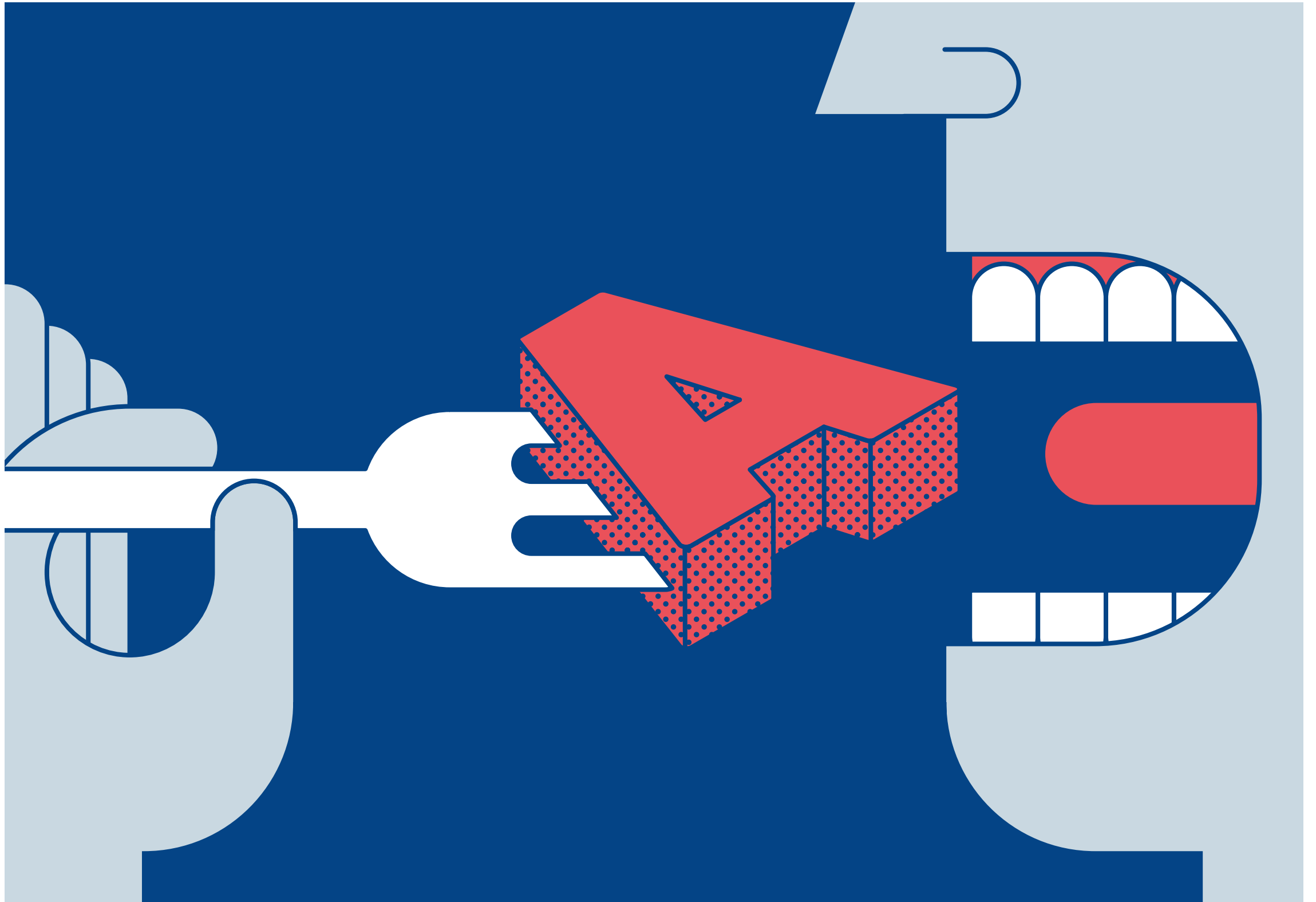
I sobretot, tant per noies com per a nois, haver passat per l'escola els apodera, els fa sentir més participants de la societat i també menys marginats. En tots els casos es compleix l'objectiu de la declaració "contribuir al desenvolupament de la personalitat humana".

### Article 26

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.

2. L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; promourà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i grups ètnics o religiosos, i fomentarà les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.

3. El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.



# El dret humà a participar de la vida cultural

Dante Maschio

Membre d'Enginyeria Sense Fronteres

Amb la Declaració Universal dels Drets Humans començà l'existència formal dels drets culturals, una categoria infravalorada i difícil de definir. El concepte de cultura és tan dinàmic i complex que la motivació inicial en el seu reconeixement difereix del que avui es reivindica. El 1948 el dret a la cultura es llegeix com la necessitat de garantir l'accés de les masses a activitats artístiques i intel·lectuals, tradicionalment lligades a elits socials. Avui en dia la seva concepció ha evolucionat cap a altres expressions menys discriminatòries, des d'una perspectiva antropològica en constant revisió.

El 1996 la Declaració dels Principis de Cooperació Cultural Internacional apuntava que tota cultura posseeix una dignitat i un valor que s'han de respectar i preservar. A partir d'aquella època, en què es maquinaven les polítiques econòmiques liberals que han desencadenat la globalització, s'accelera la construcció dels drets culturals com a resposta a creixents situacions d'emergència. No és d'estranyar, doncs, que el 2003 la UNESCO codifiqués el patrimoni cultural immaterial, que considera que formes de vida, formes de consciència, sistemes de valors, tradicions i creences són capaços de construir patrimoni cultural. En la mateixa línia, el

Conveni sobre la Protecció i Promoció de la Diversitat de les Expressions Culturals de 2005 apunta al respecte del patrimoni cultural de cada cultura, que constitueix el patrimoni cultural de la humanitat, i el dret a l'accés mitjançant el dret a l'educació i informació.

Els drets humans sempre s'han concretat i pluralitzat en els processos de lluita i reconeixement, mai formulats des de dalt, sinó sorgits com a resposta a lluites socials que busquen canvis profunds en la societat. N'és exemple l'emergència internacional indígena, que ha desencadenat la Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes, en la qual es recullen els drets individuals i col·lectius de les minories de forma explícita.

## La interculturalitat com a resposta

La interculturalitat és l'existència en un mateix territori de dues o més cultures, on es dona un procés comunicatiu que comporta la interacció entre diferents valors, normes de comportament i formes de percebre la realitat. De la interculturalitat sorgeix la necessitat de desenvolupar competències basades en la negociació de la realitat, partint del respecte i la igualtat.

Per contra, la globalització comporta riscos de destrucció de patrimonis culturals, mitjançant la dominació de la cultura colonitzadora. És necessari construir plans de xoc contra les polítiques que imposen models socioeconòmics a costa de l'expropiació de terres i cultures. En la mateixa direcció, cal abordar el risc de privatització del coneixement, que no vol que el patrimoni cultural formi part del domini públic.

Històricament s'han donat processos d'emancipació que reivindiquen determinades pràctiques culturals des de la vinculació amb la memòria històrica i identitària, amb els territoris i amb la cerca d'una dignitat. És per això que en un món globalitzat, més enllà de reconèixer constitucionalment el dret humà a la cultura, els estats han de respectar els processos que atribueixen valors a ob-

jectes, pràctiques i tradicions capaços de construir patrimoni cultural. Cal, doncs, garantir la participació en els processos democràtics de construcció social del patrimoni cultural, bastint una identitat intercultural capaç de fer front a l'homogeneïtzació capitalista.

## De la interculturalitat sorgeix la necessitat de desenvolupar competències basades en la negociació de la realitat, partint del respecte i la igualtat

### Article 27

1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.

2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

# El dret de tenir drets?

## Carolina Astudillo Beals

Activista antiracista, psicòloga social i coordinadora del Col·lectiu i+

L'article 28, "Tota persona té dret que regni en el medi social i internacional un ordre que permeti d'assolir amb plena eficàcia els drets i les llibertats enunciats en aquesta declaració", és un article autoreferencial. És un metaarticle: un article que en la seva intenció vol vetllar perquè es donin les condicions per tal que els drets recollits en la Declaració siguin exercits de forma efectiva. Fa referència, en definitiva, a una qüestió cabdal, i extensament desenvolupada per la politòloga Hannah Arendt sobre "el dret a tenir drets". S'apela a la necessitat de tenir un ordre internacional social i jurídic coordinat i coherent entre territoris i estats que, més enllà dels seus interessos individuals, doni garantia de l'exercici dels drets arreu i per a totes les persones. Sabem que aquest ordre internacional social i jurídic no existeix avui en dia. Abordem algunes de les reflexions que en sorgeixen.

En primer lloc, no oblidem que aquesta Declaració Universal dels Drets Humans signada el 1948 va ser escrita sota l'ombra de dues guerres devastadores per Europa i lluny de poder ser considerada universal, és una declaració feta des d'una mirada eminentment occidental. Com a conseqüència d'això, i per citar-ne una, queda patent el seu enfocament individualista,

excloent plantejaments de tipus comunitari. No oblidem que l'Organització per a la Unitat Africana va proclamar el 1981 la Carta Africana de Drets Humans i dels Pobles, que recollia els principis de la Declaració de 1948, i en va afegir d'altres tradicionalment negats a l'Àfrica, com el dret a l'autodeterminació i a erradicar tota forma d'exploració econòmica estrangera. Els mateixos estats africans van proclamar alguns anys després la impossibilitat d'establir un marc universal de drets humans, ja que consideraven que les realitats històriques i culturals de cada comunitat no ho fan viable.

### Ens cal trencar els ordres establerts per construir-ne de nous, que vetllin de forma efectiva pels drets i les llibertats

Per tant, resulta evident que cal, de forma urgent, una revisió àmplia, real i representativa d'una declaració amb aquesta ambició i magnitud. Calen debats, consensos i acords amb diàleg simètric i sense paternalismes respecte al que de forma consensuada estem disposades a considerar drets inalienables de totes les persones als diferents territoris. Només així, seran

legítims i tindran més possibilitats de ser posats en pràctica.

Per altra banda, dono per fet que als altres 29 articles d'aquest recull, les companyes articulistes han fet una exhaustiva revisió i crítica sobre com les intencions recollides a la Declaració no només no estan sent portades a la pràctica, sinó que estan sent implacablement vulnerades en la majoria dels estats i països del món: violència contra les dones, denegació del dret a asil, deportacions il·legals, tortura, morts per fam, i un llarguíssim etcètera de la vergonya.

En aquest sentit, aquest ordenament social i jurídic que cal per al compliment dels drets no s'està donant perquè l'ordre establert actualment, senzillament, no serveix. I no serveix a diferents nivells: els estats, a nivell intern, no ho tenen en absolut en la prioritat de les seves agendes (pensem, si no en totes les deficiències de les nostres lleis educatives, contra la violència de gènere, la llei d'estrangeria, les

devolucions en calent a la frontera sud...) i encara menys en les polítiques interdependents entre territoris (dret d'asil vulnerat per Europa, els incompliments sistemàtics de la Declaració de Beijing i de l'Acord de París a la Convenció sobre el Canvi Climàtic, entre molts altres).

Ens cal trencar els ordres establerts per construir-ne de nous, que vetllin de forma efectiva pels drets i les llibertats (que, com ja hem dit, s'han de renegociar de forma àmplia i representativa). Hem de construir un nou ordenament, des de la desobediència però també i sobretot des de la coherència.

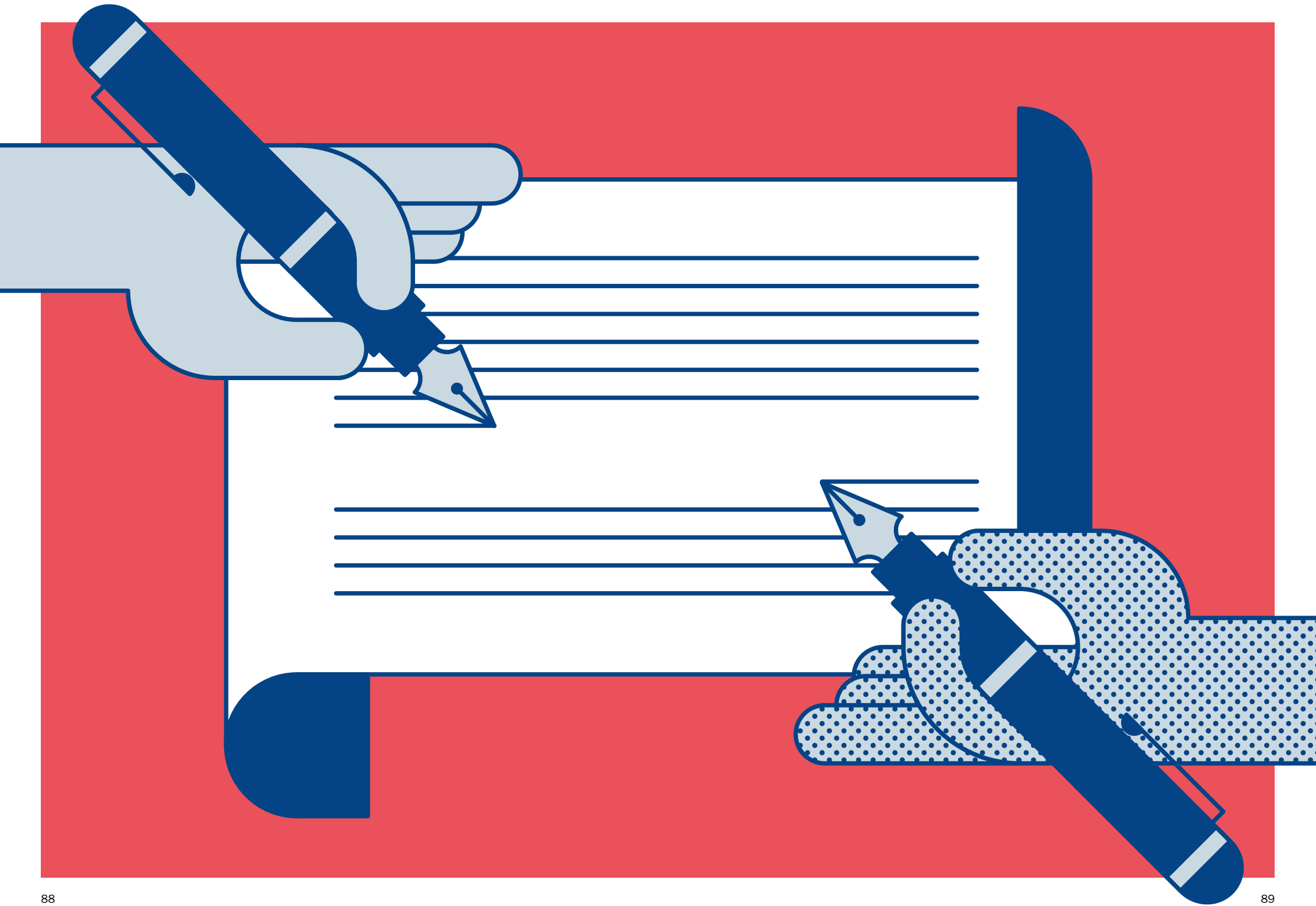
I en aquest marc, per exemple, serà impensable convocar un referèndum d'autodeterminació en el qual les persones migrades residents a Catalunya sense nacionalitat espanyola no tinguin dret a vot. Pel dret a tenir drets. De totes les persones, de tots els drets.

---

#### Article 28

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en

aquesta Declaració puguin ser plenament efectius.



# La responsabilitat i els deures respecte a la comunitat

Begoña Román Maestre

Professora d'Ètica a la Facultat de Filosofia (UB).  
Presidenta del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

L'article 29 té tres apartats. Paga la pena aturar-nos en la importància que té després dels 70 anys transcorreguts des de la seva promulgació. El primer apartat dels tres que el componen ens recorda el dret a estar en una comunitat, la qual cosa comporta el deure de cuidar-la; per això podem parlar de cert dret a la responsabilitat. Tot humà té deures respecte a la comunitat que l'acull, perquè només en ella es pot ser lliure i desenvolupar la personalitat. L'ésser humà necessita arrels, cultura (que ve de cultiu i de conreu). La humana és criatura d'interdependència. És inherent a la condició humana necessitar els altres, amb els quals tenim en comú la vulnerabilitat, la fragilitat. Tot plegat fa que visquem en comunitats de vida. És en comunitat que som humans, fora d'ella, recordem el vell Aristòtil, som bèsties o déus. Hegelianament diríem que ens reconeixem i ens coneixem quan ho fan els altres, les comunitats que habitem.

El segon apartat de l'article 29 ens recorda que aquest reconeixement a la comunitat es concreta en el respecte als altres, als seus drets i llibertats. I de seguida esmenta la necessitat de satisfer la justa exigència de la moral, l'ordre públic i el benestar general. I aquí comencen els problemes que 70 anys després podem observar. Per tal de

millorar-lo, cal insistir en el fet que les morals es queden obsoletes; l'ordre públic pot arribar a generar, segons s'interpreti, violència simbòlica i estructural; i el benestar general no és el de tots, i menys quan es mesura prioritzant les majories de les societats democràtiques i no pas els més vulnerables de la comunitat. En aquest mateix sentit ahistòric, l'apartat tercer afegeix que aquest dret no pot anar en contra de les Nacions Unides, oblidant la violència en la qual la institució pot incórrer.

Allò pròpiament humà és la finitud, la necessitat de cura, la complexitat. Per aquesta raó la responsabilitat és de les nostres comunitats de vida i de les nostres institucions; sempre que no oblidin que estan al servei dels humans, no a l'inrevés. L'humà cuida les seves comunitats en tant que se sent acollit, vinculat, se sent part participant. L'antropologia liberal que tan fonament penetra la Declaració, ens ofereix una lectura massa contractualista dels drets. El fonament de la responsabilitat rau en fer-se càrrec de la vida humana, sobretot per la seva condició de precarietat i fragilitat. No es tracta, doncs, de respectar qualsevol comunitat; ni qualsevol moral, ordre públic o benestar general. Es tracta de permetre la vida en condicions de continuar cercant la vida bona per a un

ésser humà lliure. I sense les comunitats d'arrelament i de pertinença inclusives no podrem fer-ho.

El pas a fer avui en dia respecte d'aquest penúltim dret humà rau en ampliar-ne la comprensió: allò *glocal* és complex i demana que els més afavorits per la loteria biològic-social estiguem disposats a reconsiderar la moral vigent (els hàbits i els costums), l'ordre públic i el benestar contemporanis de què fins ara hem gaudit uns quants; perquè som corresponsables de la manca de responsabilitat al món. El primer és la vida en comunitat fraterna.

S'ha parlat molt en va dels drets humans, estan en edat de jubilació: no per llençar-los per la borda, sinó per refundar-los

**L'humà cuida les seves comunitats en tant que se sent acollit, vinculat, se sent part participant**

sobre unes bases més sòlides, una altra antropologia i economia. Necessita solidaritat, el que no s'aguanta sol. L'humà no és mai plenament sòlid: li cal la comunitat protectora, altruista, i no aquella alienant de la qual s'hagi de protegir tot sol.

## Article 29

1. Tota persona té deures envers la comunitat, ja que només en aquesta li és possible el lliure i ple desenvolupament de la seva personalitat.

2. En l'exercici dels drets i les llibertats, tothom estarà sotmès només a les limitacions establertes per la llei i únicament amb la finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte deguts als drets i llibertats dels altres i de complir les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.

3. Aquests drets i llibertats mai no podran ser exercits en oposició als objectius i principis de les Nacions Unides.



# Vergonya!!!

## Salomó Marquès Sureda

Membre de Justícia i Pau Girona

El darrer article de la Declaració Universal dels Drets Humans afirma taxativament: “Res en aquesta Declaració no podrà interpretar-se en el sentit que doni cap dret a un estat, a un grup o a una persona a emprendre activitats o a realitzar actes que tendeixin a la supressió de qualsevol dels drets i llibertats que s’hi anuncien.”

Per comentar l'article vaig començar llegint els 29 anteriors. El primer afirma categòricament que “Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets”. I em va venir a la memòria un acudit que fa anys va publicar la revista *Triunfo* en què es veien dues persones. Una deia a l'altra: “Totes les persones són iguals.” I aquesta li contestava: “Sí, però unes són més iguals que altres!” Ho publicava a finals del franquisme. I ara, després d'anys de democràcia, penso que l'acudit continua essent vàlid arreu, també a casa nostra on impera un neocapitalisme galopant.

No faré l'extensa llista d'incompliments arreu del món per part dels països que han signat la Declaració (que comporta l'aplicació d'aquests drets universals en els seus territoris). Drets civils i polítics; econòmics, socials i culturals, i de la solidaritat. El seu incompliment fa patent els déficits democràtics dels països i, també,

de les institucions europees. I també podríem mirar la Convenció dels Drets de l'Infant del 1989.

A l'Estat espanyol (Catalunya inclosa) durant la mitificada i “exemplar” Transició cap a la democràcia (1975-1983) hi hagué 188 morts per violència parapolicial i ultradretana. Durant les últimes dècades de l'actual democràcia (2001-2016) hi ha hagut més de deu mil denúncies per tortures o maltractaments policials (cal afegir-hi les dades del 2017 i les d'aquest any). I podríem parlar de la llei mordassa i altres lleis que han comportat una disminució de la democràcia formal. I l'augment de la violència i l'odi a partir de l'”a por ellos”, i d'incompliment dels acords internacionals pel que fa a l'acolliment de refugiats, i el paper dels bancs en els desnonaments de pisos, i la privatització de beneficis i la socialització de les pèrdues i un injust sistema d'impostos, i les despeses inútils juntament amb les necessitats inventades, i la venda d'armes a països violents i la desinformació interessada per part d'alguns mitjans d'informació i les destrosses del territori i l'augment dels sensellar, i els joves sense feina i les persones soles velles i..., podria (podríem amb l'ajuda del lector) continuar ampliant a bastament la llista d'incompliments.

Davant d'aquest déficit democràtic a casa nostra cal organitzar-nos i actuar. No s'hi val a quedar-nos quietes a casa i/o signar manifestos de tant en tant. Cal combatre la cultura de la indiferència. Cal mobilitzar-nos amb una visió crítica contra aquesta societat que fomenta un individualisme creixent que fa que s'avanci a tota velocitat cap a un món més inhumà.

I a aquells “bona fe” que diuen que s'han de complir les lleis, que la nostra democràcia és bona i perfectament legal, els recordo allò que Alfred de Zayas, expert de l'ONU en drets humans deia el mes de juny passat a la revista *La República*: “La llei ha de servir per assegurar els drets humans, la dignitat humana i la justícia. Quan la llei o la interpretació que en fas es torna injustícia, s'ha de canviar la llei”. Les lleis es poden canviar i en tenim exemples, només cal pensar en la desaparició del servei militar obligatori. La desobediència civil és un bo camí per aconseguir-ho.

**No s'hi val a quedar-nos quietes a casa i/o signar manifestos de tant en tant. Cal combatre la cultura de la indiferència.**

---

### Article 30

Res en aquesta Declaració no podrà interpretar-se en el sentit que doni cap dret a un Estat,

a un grup o a una persona a emprendre activitats o a realitzar actes que tendeixin

a la supressió de qualsevol dels drets i llibertats que s'hi enuncien.





